

*Araştırma/İnceleme/Çeviri
Dizisi*

PERFORMANS VE RİSK DENETİM TERİMLERİ

Derleme

Ocak 2000

PERFORMANS VE RİSK DENETİM TERİMLERİ

Derleme

Ocak 2000

Araştırma/İnceleme/Çeviri Dizisi: 5
Performans ve Risk Denetim Terimleri

Yayıma Hazırlayan
Uzman Denetçi Arife Coşkun

Derlemede Emeği Geçenler
Performans Denetimi Grubu elemanlarından Uzman Denetçiler
Levent Karabeyli, Orhun Çelebi, Mehmet Efendi, Nevin Atakan
Başdenetçi Derya Kubalı ve Denetçi Nuray Yılmaz

Sayıştay mensupları için bastırılmıştır.

Redaksiyon
Sacit Yörüker

Dizgi
Emine Özkorul

Son Okuma ve Mizanpaj
Baran Özeren

Baskı ve Cilt
Sayıştay Yayın İşleri Müdürlüğü

Birinci Basım
Ocak 2000

TC SAYIŞTAY BAŐKANLIęI
06100 ULUS ANKARA
Tıf: 310 23 00
Fx: 310 65 45
e-mail:saybsk4 @ turnet.net.tr

SUNUŐ

Kurumumuzun performans ve risk denetimi alanındaki çalışmaları günden güne mesafe kazanmakta ve olgunlaşmaktadır. Bu denetimlerle ilgili olarak dilimize kazandırılan kitapçıklar hem sayı hem çeşitlilik yönünden küçümsenmeyecek bir düzeye ulaşmıştır.

Bu sözlük, başta dilimize kazandırılan kaynaklar olmak üzere denetimle ilgili literatüre başvurularak hazırlanmıştır. Kuşkusuz meslektaşlarımızın yaptığı bu derleme, alanında ilk çalışma olmanın getirdiği sıkıntıları taşımaktadır. Böyle olmakla birlikte; derlemenin, yeni denetim yaklaşımları ile ilgili önemli terimleri ilgilenenlerin istifadesine sunduğu yadsınamaz. Bu mütevazı çalışmanın güzel bir başlangıç oluşturacağına, performans ve risk denetim alanlarının anlaşılmasına ve kavranmasına yardımcı olacağına inanıyorum.

Bu vesileyle derlemeyi yapan ve yayına hazırlayan meslektaşlarımı kutlar, dizgi ve baskıda emeği geçen mensuplarımıza teşekkür ederim.

Prof. Dr. M. Kâmil Mutluer

Başkan

A

Açık Soru
Open Question

Yanıtlayıcıların anket formundan yardım almaksızın kendi kelimeleri ile yanıtladıkları, fikir, görüş ve düşüncelerin derinlemesine toplanmasına olanak sağlayan sorulardır.

Açık Olma
Disclosure

Kaydedilen işlemlerin doğru olarak tasnif edilmiş ve ait olduğu hesaba dahil edilmiş olmasıdır.

Açıklayıcı Sorular
Explanatory Questions

Açıklayıcı sorular, olayların nasıl ve niçin oluştuğunu araştıran sorulardır. Bu sorular olayları, standarttan sapmaları ve özel sonuçların nedenlerini açıklamayı amaçlar. Bu nitelikteki sorular, genellikle, araştırma ve soruşturma tekniklerinden yararlanmayı gerektirir.

Ağ Analizi
Network Analysis

Bir hizmetin tamamlanması için gerekli olan faaliyetleri bir diyagramla gösterir. Model oluşturma tekniklerindedir. Bu teknik, bir projenin kaynaklarının ve süresinin, bölümlere ayrılmasını veya bir faaliyet planının daha küçük işlere bölünmesini amaçlar. Her bir görevin, görev süresinin belirlenmesi, bir görev başlamadan hangi görevin tamamlanması gerektiğinin belirlenmesini içerir.

Alan Örneklemesi
Area Sampling

Coğrafi alanların örnekleme çerçevesi olarak kullanılmasıdır.

Alan Çalışması

Standartları

Field Work Standards

Alan çalışması standartları, denetim görevini yerine getirmek için gerekli çatıyı kurar. Alan Çalışması standartlarının amacı, denetçinin izlemek zorunda olduğu amaçlı, dengeli ve sistematik aşamaların kriterlerini koymak, çatısını oluşturmaktır. Bu aşamalar belli bir sonuca varmak için denetçinin takip etmesi gerekli araştırma kurallarını belirtmektedir. Bütün denetim türlerine uygulanabilir alan çalışması standartları şunlardır:

- Denetçi denetimini yüksek kaliteli bir denetimin verimli, etkin ve tutumlu yürütülmesini sağlayacak şekilde planlamalıdır.
- Her seviyedeki denetim görevlisinin çalışması denetim sırasında sürekli kontrol edilmeli ve dokümanlar denetim grubunun kıdemli bir üyesi tarafından gözden geçirilmelidir.
- Denetimin kapsamına karar verirken denetçi, denetlenen kurumun iç kontrolünün güvenilirliğini gözden geçirmeli ve yeterince değerlendirmelidir.
- Denetlenen kuruluşa ilişkin olarak elde edilen sonuçlar ve denetçinin yargısı yeterli, ilgili ve güvenilir kanıtlara dayanmalıdır.

Alt Konu/Alt Soru

Sub-Question

Temel performans konularının alt konulara ayrılarak detaylandırılmasıdır.

Amaç

Aim

Genel anlamda,başarmak için niyetlenen şeydir. Performans denetiminde, bir faaliyet veya programın, belirlenen bir sorumluluk alanına

ilişkin olarak, belirli zaman sürecinde gerçekleştirilmesi planlanan ulaşım düzeyidir. Belirlenen sorumluluk alanı, genellikle amacın sağlanmasıyla eş anlamlıdır. Amaç koyma, hedefleri başlayış ve bitiş zamanları belli kısa vadeli amaçlara dönüştürmektir.

Ana Dosya

Master File

Denetimleri destekleyen temel referans belgeleri olarak, denetim ekipleri tarafından tutulan dosyalardır. Her yıl güncelleştirilen bu dosyalarda, denetlenen kurumun profilini veren genel bilgiler yer alır:

- Organizasyon yapısı,
- İlgili yasa, yönetmelik ve diğer düzenlemeler,
- Muhasebe bilgileri(Mali bilgiler),
- İç denetim raporları,
- Değişik yıllardaki denetim programları
- Basında denetlenen kurum/kuruluş ya da faaliyet hakkında yer alan haberler.

Analitik İnceleme

Analytical Review

Mali ve/veya mali olmayan veriler arasındaki ilişkileri karşılaştırarak değerlendirme yapma prosedürüdür.

Analitik Kanıt

Analytic Evidence

Diğer kaynaklardan elde edilen bilgilerin analiz edilmesi sonucu elde edilen kanıtlardır. Çeşitli sayısal (nicel) teknikler, karşılaştırmalar, bilgisayar temelli sistem verileri, örnekleme ve kamuoyu araştırmaları bu tip kanıtlara dahildir.

Analiz
Analysis

Analiz, konunun, içeriğinin, anlamının ve eğilimlerinin daha açık anlaşılmasını sağlamak için denetim sırasında toplanan verilerin ve bilgilerin analizi yapılarak yeni bir kanıt üretilmesidir. Rasyolar, yüzdeler, fayda-maliyet analizleri bazı analiz örnekleridir.

Anket
Survey/Questionnaire

Çok sayıda kişi ve kurumdan amaca uygun hazırlanan özel sorularla standardize bilgi toplamak için kullanılan yöntemdir. Performans denetiminde kullanılan kanıt toplama araçlarından birisidir. Anketler, bütün popülasyon hakkında tahminde bulunmak amacıyla istatistiki örneklemeyle dayanır.

Anlamlılık
Significancy

Ele alınan konunun, raporun okuyucusunun yargılarını ve kararlarını ne ölçüde etkilediğinin değerlendirilmesidir. Anlamlılık dört faktöre dayanır. Harcama ve gelirlerin hacmi, yaratacağı etki (sosyal, ekonomik ve çevresel), duyarlılık ve risk.

Arka Plan Bilgi
Background Information

Performans denetiminin planlanması için yapılan çalışmalar sonucu düzenlenen çalışma teklifi ve ön çalışma raporunda üst yönetimin değerlendirme yapabilmesi için bilmesi gereken ve konunun çerçevesini oluşturan inceleme hedefi, incelenecek alanlar, hedefler ve politika araçları, inceleme nedenleri gibi bilgilerdir.

Asimetrik Bilgi
Asymmetric Information

Diğer kurumlardan daha fazla bilgiye sahip kurumların işlemlerinin işleyişiyle ilgilenen kanıt analiz tekniğidir.

**Ayrıntılı Denetim
Rehberi**
Audit Kits

Kanada Sayıştay'ı uygulamasında denetimin belli yönlerine ilişkin ayrıntılı denetim prosedürleri, programları ve diğer araçları içermek üzere kullanılmaktadır. Ayrıntılı denetim rehberi, uygun kanıtı belirlemek, denetim projelerini tasarlamak ve denetim raporlarında yer alan konular üzerinde mutabakata varmak için gerekli direktif ve tavsiyeleri içerir.

B

Basit Tesadüfi Örnekleme

*Simple Random
Sampling*

Basit tesadüfi örnekleme, kamuoyu araştırmalarında ana kütleinin her bireyinin eşit seçilme şansını güvence altına alan, ana kütleinin tam bir listesinin olduğu fakat örnekleme için başka bir bilginin bulunmadığı ve diğer yöntemlerden ucuz olduğu durumlarda kullanılan örnekleme türüdür. Örnek seçimi, veri analizi ve örnekleme hatası hesaplamasında kolaylıkla kullanılır.

Basit Trend Analizi

Basic Trend Analysis

Net trendler, modeller ya da değişiklikler (bir faaliyetteki en üst ve en alt düzeydeki dalgalanmalar, dönemsel ve çevrimsel değişiklikler gibi) için bir zaman periyodu içinde düzenli aralıklarla yapılan bir gözlemin ya da gözlemler dizisinin incelenmesidir. Performans ölçümlerinde ve göstergelerde zaman içinde meydana gelen değişikliklerin anlamının araştırılmasında yararlı bir araçtır.

Başarısızlık Masrafları

Failure Costs

İşin bir defada tam olarak yapılmaması durumunda ve herhangi bir tazminat maliyeti oluştuğunda (yeniden çalışma, erteleme, israf ve takip) cezaları ve maliyetleri içeren kaliteye ilişkin maliyet unsurudur.

Belirlenen Riskler
Identified Risks

Denetim alanında gözlemlenen ve algılanan zayıflıklardan ve belli kanıtlardan çıkarılan, denetlenen kurumun verimlilik, etkinlik ve tutumluluğa ulaşamama riskidir

Benzetim
Simulation

Model oluşturma tekniklerindedir. Bazıları sabit, bazıları değişken bir dizi bileşenin yer aldığı ve “farz edelim ki” tipindeki problemlerin çözümünde farklı varsayımlarla olası bir dizi sonucu göstermek amacıyla oluşturulan bir model aracılığı ile bir sistemin temsil edilmesini sağlayan bir tekniktir. Sistemi temsil eden model üzerinde deneyler yapılarak, belli gerçekler ve varsayımlara göre sistemin davranışı incelenmeye çalışılır.

Bilişim Yönetimi
Information Management

Kanada Hazine Kurulu tarafından, “sahip olunan bilgi ve teknoloji yatırımları da dahil olmak üzere bir kurumun bilgi temelli kaynaklarının koordineli bir şekilde idaresi, genel hedeflere ulaşabilmek, program ve hizmetleri gerçekleştirebilmek amacıyla, kurumun bilgi temelli kaynaklarının planlanması, idaresi ve kontrol edilmesi” olarak tanımlanmaktadır.

Bilgisayar Destekli Denetim Teknikleri
Computer Assisted Audit Techniques (CAATS)

Elle yürütülen denetim prosedürlerinin ve denetimin verimliliğini artırmak üzere bilgisayar yardımıyla yapılmasına imkân veren araçlardır.

Birim Stratejik Planları

Unit Strategic Plans

Genel araştırma ve güncelleştirme faaliyetleri sonucunda denetim grupları tarafından hazırlanan 3-5 yıllık faaliyet programları olup, Sayıştay'ın stratejik planlamasının da çekirdeğini oluştururlar. Birimlerin hazırladığı stratejik planlar üst yönetim tarafından önceliklendirmeye tabi tutularak kurumsal plan yapılıır.

Bütçe Çevrimi

Budget Cycle

Bütçenin hazırlanmasından kanunlaşmasına kadar geçen aşamaları kapsayan süreçtir.

Bütçe Tahminleri

Budget Estimators

Hükümetin bir mali yıl boyunca yapacağı tüm harcamalar ile bu harcamaların karşılanacağı tüm gelirlerin tahmin edilmesi için yapılan değerlendirmelerdir.

Büyüklikle Orantılı Olasılık Örnekleme

Probability

Proportional to Size

Sampling (PPS)

Bu metot, örneklerin büyüklükleriyle orantılı olarak seçilmesi için kullanılır. Birimler veya kümeler büyüklükleriyle birlikte listelenir. Birim büyüklüklerinin kümülatif toplamı oluşturulur. Kümülatif toplam gerekli küme sayısına bölünerek örnekleme aralığı belirlenir. Örnekleme aralığından büyük boyutlu birimler seçilir.

C/Ç

Çalışma Kağıtları *Working Papers*

Çalışma kağıtları, denetim görevini yerine getirirken denetçinin yaptığı çalışmaları ve tespitleri kaydettiği dokümanlardır. Çalışma kağıtları, yapılan çalışmalarla denetim raporu arasında bağlantı kurar ve denetçinin ulaştığı sonuçlara, denetçi kanaatine ve denetim bulgularına dayanak oluşturur. Çalışma kağıtlarına denetim konusu ile ilgili bilgiler kaydedilmeli; ifadeler açık, anlaşılır, düzgün ve kolay okunabilir olmalıdır.

Çıktı *Output*

Program, proje veya faaliyetler sonucunda sağlanan ürün, hizmet ya da diğer kalemlerdir. Geleneksel olarak çıktıların ölçülmesi üretimin hacmi ya da miktarı üzerinde yoğunlaşmıştır. Ancak, çıktılar incelenirken malların veya hizmetlerin kalitesi de artan bir biçimde önem kazanmıştır.

Çıktı Bütçelemesi *Output Budgeting*

Çıktı bütçelemesi yöntemi, performans denetiminde veri analizinde kullanılan tekniklerden biri olup; eğitim, sağlık gibi faydanın parasal olarak hesaplanamadığı, (fayda/maliyet oranı, net bugünkü değer ve iç kârlılık oranı) sosyal sektördeki projelerde uygulanır.

**Çok Aşamalı
Örnekleme**

Multi-Stage Sampling

Kamuoyu araştırmalarında, bilginin saklanma şekline bağlı olan ve birden fazla mahalde yapılan denetimde olduğu gibi iki ya da daha çok basamaktan oluşan örnekleme türüdür. Çok aşamalı örneklemede örnek, iki veya daha çok aşamada seçilir. İlk aşamada popülasyon, büyüklükle orantılı olasılık olarak adlandırılan temel örnekleme birimleri alt gruplara ayrılır. İki veya daha çok aşamadan her biri tesadüfi metotlardan biri uygulanarak yürütülebilir.

**Çok Değişkenli
Analizler**

Multivariate Analysis

Birkaç değişken arasındaki ilişkiye incelemek amacıyla kullanılan ana birleşenler analizi, faktör analizi, küme analizi ve ayırıcı analizler gibi bir dizi istatistiksel tekniği içeren model oluşturma tekniğidir.

D

**Danışman/
Fonksiyonel Denetim
Alanından Sorumlu
Yönetici**
Functional Leader

Kanada Sayıştay'ında kurumsal bazda denetim yapan denetçilere danışmanlık hizmeti ve zaman zaman personel desteği sağlamaktan sorumlu yöneticidir.

Destek Hizmetler
Support Services

Organizasyonların enerji, telefon, posta hizmetleri vb. faaliyetlerdir.

**Değerlendirici
Sorular**
Evaluative Questions

“Etki”yi araştıran sorular olarak da adlandırılır. Genel olarak, program etkinliği meselelerine cevap aramaya yönelen sorulardır. Değerlendirici sorular, modelleme, sebep ve etki analizleri, örnek gruplarla yapılan deneysel testler gibi oldukça karmaşık metodolojilerin kullanılmasını gerektirir.

**Değerlendirme
Maliyetleri**
Appraisal Costs

İşin bir defada tam olarak yapılıp yapılmadığını, belirlemek üzere performans izleme ve kontrol maliyetleri ile ilgili kaliteye ilişkin maliyet unsurudur.

Denetim Hedefleri
Audit Objectives

Denetimin amacının ve hangi sorulara cevap vermesi gerektiğinin belirlenmesidir.

**Denetim Kanaati
(Görüşü)**
Audit Opinion

Düzenlilik denetimi sonucunda bir dizi muhasebe verisine ve mali verilere dayalı olarak denetçinin vardığı yazılı sonuçtur.

Denetim Kriterleri
Audit Criteria

Denetlenen kurum veya kuruluşun, ilgili faaliyetinin doğruluğunu, düzenliliğini, uygunluğunu, verimliliğini, etkinliğini, tutumluluğunu ölçmeye yarayan, karşılaştırma yapılabilmesini mümkün kılan ve denetim sonucunda anlamlı yargılara ulaşılabildiğini sağlayan standartlardır. Yönetim ve denetçiler tarafından fiili performansın ölçülebildiği ve değerlendirilebildiği referans noktalarıdır.

Denetim Metodolojisi
Audit Methodology

Denetimin planlanmasında, yürütülmesinde, sonuçlarının, raporlanmasında ve izlenmesinde öngörülen aşamalar ve usullerdir.

Denetim Planı
Audit Plan

Denetim programı çerçevesinde hazırlanan ve çalışmanın onaylanıp onaylanmamasına karar vermeye yetecek kadar bilgiyi içeren plandır.

Denetim Programı
Audit Programme

Denetimin yürütülmesinde ve denetim raporunun hazırlanmasında izlenmesi öngörülen aşamaların ve usullerin yer aldığı belgedir. Denetim programı; bir denetim çalışmasının yürütülmesi için ön inceleme raporları sonuçlarına bağlı olarak hazırlanır.

Denetim Raporu
Audit Report

Denetim sonuçlarının yüksek denetim kurumunun üst yönetimine, denetlenen kurumlara ve parlamentoya bildirildiği rapordur. Denetçinin, denetim çalışmasının nihai ürünüdür. Denetim raporu güncel ve geçerli bilgiler içermeli, doğru ve tarafsız olmalıdır.

Denetim Riski
Audit Risk

Önemli bir hata veya usulsüzlüğün denetçi tarafından atlanması riskidir.

Denetim Standartları
Auditing Standards

Denetçiye denetim hedefine ulaşmak için uygulayacağı denetim aşama ve prosedürlerinin kapsamını tayin etmede yardımcı olacak ölçütlerdir. INTOSAI denetim standartlarını dört grupta toplamaktadır: *Temel Önergeler, Genel Standartlar, Alan Çalışması Standartları ve Raporlama Standartları*. Denetimin güvenilirliğini etkileyen asgari koşullar olup, denetimde uygulanacak prosedürlerin ve aşamaların sınırları ile denetim sonuçlarının niteliklerinin belirlenmesini sağlar. Denetçinin gerçekleştireceği hedefler, uygulayacağı denetim prosedürleri ve teknikleri, iş kalitesi ve hazırlayacağı rapor bakımından uyması gerektiği kuralların tamamıdır.

Denetim Bulgusu
Audit Finding

Denetim hedeflerine ulaşmak için denetçi tarafından toplanan belli kanıtlara dayanılarak ulaşılan sonuçlardır. Denetim kanıtı ile denetim kriterlerinin karşılaştırılması sonucu elde edilir. Diğer denetim türlerinde olduğu gibi performans denetimi bulguları da yeterli, uygun ve güvenilir kanıtlara dayanmalıdır.

Denetim İlkeleri
Audit Principles

Bildirilecek görüşe dayanak teşkil edecek yeterli, uygun ve kaliteli kanıtlar toplayabilmek amacıyla uygulanan, gerek maddi doğruluğu ve gerçekliği gerekse mevzuata uygunluğu araştırmaya yönelik denetim işlemleriyle ilgili ilkelerdir.

Denetimin Aşamaları
Audit Phases

Denetimin planlama, yürütme, raporlama ve izleme olmak üzere dört aşaması vardır.

Denetimin Kapsamı <i>Audit Scope</i>	Denetim alanının ve konusunun sınırlandırılarak belirlenmesidir.
Denetim Yaklaşımları <i>Audit Approaches</i>	Denetim yaklaşımları, denetim programı hazırlanırken, belge incelemesi, yerinde inceleme yapılması, ilgililerin görüşmelerinin alınması ve belli verilerin kontrol edilmesi suretiyle, hangi analitik yöntemlerin kullanılacağına karar verilmesidir.
Denetim Yetkisi ve Görevi <i>Audit Mandate</i>	Anayasa ve/veya yasalar tarafından verilen denetim yetkisi, sorumluluğu ve görevi ile denetimin zamanını ve denetime tabi olacak kurumu seçme hakkıdır.
Denetlenen Kurum <i>Auditee/Audited Body/Audited Entity</i>	Yüksek Denetim Kurumunun (Sayıştay) denetimine tabi örgüt, program, faaliyet veya işlevlerdir.
Denetleme Kurulu <i>Audit Commission</i>	İngiltere ve Galler’de yerel idarelerin ve sağlık kurumlarının mali ve performans denetiminden sorumlu kurumdur.
Denetim Güven Düzeyi <i>Audit Assurance</i>	Denetçinin raporunun yetersiz olmadığı veya yanlış anlamaya yol açmadığı konusunda sahip olduğu güven düzeyini ifade eder. Denetimin güvenilirliği denetim hedefleriyle bağlantılı kriterlerin doğruluğuna, uygunluğuna ve kriterlerle ilgili olarak varılan sonuçları ve bulguları destekleyen kanıtların gücüne dayanmaktadır.

Denetlenebilirlik <i>Auditability</i>	Derinlemesine incelenecek konuların seçiminden önce; sorunun karmaşıklığı, ihtiyaç duyulan denetim metodolojisi ve becerileri ile kaynakların ulaşılabilirliği göz önüne alınarak konunun denetlenebilirliğinin belirlenmesidir.
Denetim Kurumuna Yönelik Risk <i>Risks to Audit Office</i>	Denetim kurumunun denetim sonuçlarının, denetim hizmetlerinin başlıca kullanıcıları olan parlamento, kamuoyu ve kamu kurumlarının beklentilerinin karşılamama durumudur.
Denetim <i>Auditing</i>	Ekonomik faaliyet ve olaylarla ilgili olarak gerçekleşmiş sonuçları önceden belirlenmiş amaçlar, kriterler ve standartlara göre, tarafsız olarak analiz etmek ve ölçmek suretiyle kanıtlara dayanarak değerlendirmek, gelecekteki hataların önlenmesine yardımcı olmak, kişi ve kuruluşların gelişmesine, mali yönetim ve kontrol sistemlerinin geçerli, güvenilir ve tutarlı hale gelmesine rehberlik etmek ve elde edilen sonuç ve bulguları ilgililere duyurmak için uygulanan sistematik bir süreçtir.
Denetim Teknikleri <i>Audit Techniques</i>	Denetim için gerekli bilgilerin toplanması için denetçinin yararlandığı araçlardır.
Deteksiyon (Hatanın Atlanması) Riski <i>Detect Risk</i>	Hata bulmada denetimin yetersiz kalmasıdır.
Dış Denetim <i>External Auditing</i>	Denetlenen kurumun fonksiyonel ve örgütsel hiyerarşisi ile ilgisi olmayan ve ondan bağımsız olan, denetim elemanlarınca ve kurumlarınca ilgili kurumun mali tabloları ile hesap ve

işlemlerinin yasallığı, düzenliliği ve yönetimin verimlilik, tutumluluk ve etkinliği hakkında görüş bildirmeye yönelik olarak yapılan denetimdir.

Dikey Yüzdeler Analizi

Vertical Analysis

Dikey yüzdeler analizi, bilanço kalemlerini toplam aktif ile kârın; zarar kalemlerini de toplam gelirlerin yüzdesi olarak ifade eden veri analizi tekniklerinden biridir.

Doğruluk (Hesaplama, Değerlendirmede ve Ölçümde)

Measurement

Denetim ilkelerinden birisidir. Kaydedilen işlemlerin doğru olarak hesaplanmış, değerlendirilmiş ve ölçülmüş olmasıdır.

Doğrusal Programlama

Linear Programming

Çıktılarda arzulanan sonuçlara ulaşmak veya elde bulunan kaynaklarla erişilebilecek çıktının verimliliğini belirlemek için kaynakların en uygun kombinasyonunu bulmada bir matematiksel model veya grafik modeli kullanımıdır.

Belgeye Dayalı Kanıt

Documentary Evidence

Dosyalar ve her türlü belgeler üzerinde yapılan incelemelerle elde edilen kanıt tipidir. En güvenilir kanıt türüdür. Kullanımı kolay olduğu gibi dış kurumlardan da elde edilebilir. Ancak değerlendirilmesi zaman alıcı olup, hatalı yorum yapmaya da açıktır ve gereğinden fazla kullanıldığında kağıt yığını yaratır.

Duyarlılık Analizi

Sensitivity Analysis

Veri analizinde kullanılan tekniklerden biri olan duyarlılık analizi, bir projenin kapsamında yer alan değişkenlerin, projenin getirilerini nasıl etkileyeceğini inceleyen bir yöntemdir.

Düşünce Öğrenme Soruları

Probe Questions

Soruşturan, inceleyen sorulardır. Ek bilgi araştırır. Belli düşüncelerin açıklanmasını sağlamak için kullanılmalıdır. Örneğin (x) programı iptal olursa ne olur?

Doğruluk (Sosyal ve Ahlaki Davranışlar Bakımından)

Propriety

Kamu hizmetlerinin yürütülmesi, kaynakların, gelirlerin ve giderlerin idaresi konusunda parlamentonun beklentilerine ve teamüllere uygun davranılması gerekliliğidir. Sosyal ve ahlaki davranışlar bakımından doğruluk, kamu parasının ve mallarının idaresi ve kullanılması sırasında önem arz eden ve yazılı olmayan, ancak genel olarak kabul görmüş kurallardan oluşan yönetim ve davranış standartlarıyla uyumlu olmayı içerir.

Düzenlilik Denetimi

Regularity Audit

Kamu fonlarının alınması, muhafazası ve harcanmasında, yürürlükteki mevzuata uygun hareket edilip edilmediğini, mali tabloların (idare hesabı cetvelleri) önceden belirlenen usul ve esaslara göre hazırlanıp hazırlanmadığını ve hesapların doğruluğunun araştırılması suretiyle ilgililerin mali sorumluluklarının tespitine yönelik denetim türüdür. Düzenlilik denetimi mali denetim (finansal denetim) ve uygunluk denetimi şeklinde gerçekleştirilir.

E

Ekonomik Analiz
Economic Analysis

Ekonomik analiz, yatırım önerilerinin tüm topluma faydası ve maliyetleri açısından genel ekonomiye yaptığı katkıların değerlendirilmesidir.

**Endirekt Giderlerin
Absorbe
Edilme Oranları
Yöntemi**
*Overhead Absorption
Rate*

Bir maliyet merkezi ya da birimi için endirekt giderlerin tahmine ve beklenen emanet (kurumun kendi gücünü kullanarak yapacağı) iş sayısına veya makinaların çalışma saatleri temeline dayanan maliyet sistemidir.

Etkin İletişim
*Successful
Communication*

Performans denetim mesajlarının, herkesin anlayacağı açık bir dille, kısa, net, yanlış yorumlara yol açmayacak ve mesajın özel amaç, etki ve sonuçlarını vurgulayacak şekilde yasa koyucuya aktarılmasıdır.

Etkinlik
Effectiveness

Hedeflere ulaşma derecesi ve bir faaliyetin arzulanan etkisi ile gerçekleşen etkisi arasındaki ilişkidir. Çıktılar ve etkiler, stratejik hedeflerle ilgili politikalar ve yapılması istenenlerle karşılaştırılır.

F

**Faaliyet Planı
Çerçevesi**

*Operational Plan
Framework*

Bir programın ve onun faaliyetleriyle ilgili hedefin net biçimde açıklanmasını içeren bir bildiridir.

**Kurumun ve
Faaliyetlerin
Doğasından
Kaynaklanan Riskler**

Inherent Risks

Denetlenen kurumun kontrolü dışındaki unsurlardan kaynaklanan verimlilik, etkinlik ve tutumluğun sağlanamama riskidir.

**Faaliyetlerin
Sonuçları Nasıl
Etkilediğini
Gösterme/
Modelleme**

Modelling/Service

Faaliyetlerin sonuçları nasıl etkilediğini açıklamak için model oluşturulmasıdır. Modelin özünü analiz edilecek kalemler arasındaki ilişkilerin tahmin edilmesi oluşturur. Örneğin simülasyon ve mantık modelleri.

**Faaliyet ve Süreç
Bazında
Maliyetlendirme**

*Activity and Process
Costing*

Faaliyet ve süreçlere maliyet dağılımı yapılmasını ve program için bir maliyet hattı oluşturulmasını gerektirir. Faaliyet ve süreçlerdeki değişikliklerin kabul edilmiş maliyet hattı üzerindeki olası etkilerinin ölçümü yapılır.

Faaliyet Denetimi
Operational Audit

İç denetimden daha kapsamlı olan bu denetimde; kurum ve kuruluşun örgütsel yapısı, bağlı olduğu mevzuat, iç kontrol sistemleri, iş akışları ve uygulamaları irdelenir. Faaliyet denetimi, ilgili organizasyonun saptanmış hedef ve amaçlara ulaşmış olup olmadığını ve faaliyetlerle ilgili finansal nitelikte olmayan konuları da araştırır. Performans ve risk denetimleri, faaliyet denetimi kapsamında yer alır.

Finansal (Mali) Denetim
Financial Audit

Mali tabloların, durumu yeterli olarak yansıttığı ve gerçeklere uygun görünüm arz ettiği konusunda, parlamentoya makul bir güven düzeyini garanti eden ve bunların ilgili düzenlemeler, belirlenmiş kriterler ve genel kabul görmüş muhasebe ilkeleri ve diğer isterler ile uyumlu olup olmadığını bildiren denetim türüdür.

Finansal (Mali) Kontroller
Financial Controls

Finansal kontroller, mevzuata uygunluğun ve düzgünlüğün ihlal edilmesine engel olan, devlet parasının ve malının hesabının iyi tutulması, iyi idare edilmesi ve kullanılmasını teşvik eden ve sağlayan, mali, idari ve işlemsel mekanizmalar ve uygulamalar serisidir.

Fiziki Gözlem/Yerinde İnceleme
*Physical Observation/
Site Visit*

Faaliyetler ve faaliyet çevresi hakkında ilk elden bilgi toplanması amacıyla yönelik veri ve kanıt toplama tekniklerinden biridir.

Fiziksel Kanıt

Physical Evidence

Doğrudan gözlemlenilen elde edilen kanıtlardır. Harcamaların ve yatırımların fiziki doğrulanması bu tip kanıtlara örnek olarak verilebilir.

Fonksiyonel

Kıyaslama

Functional

Benchmarking

Bir kuruluşun belli fonksiyonlarının ya da işlerinin aynı sanayiden ya da sektörden ya da farklı sektörlerden diğer kuruluşların fonksiyonu ya da işleriyle karşılaştırılmasıdır.

G

Gant Şemaları

Gantt Charts

Basit projelerin planlanmasında kullanılan en popüler teknik olan ve I. Dünya Savaşı sırasında Henry L.Gantt tarafından geliştirilen bu şemalar, proje faaliyetlerinin planlanması ve planlanan ile gerçekleşen sürecinin karşılaştırmalı olarak kontrol edilmesini sağlar. Gant Şemaları, zaman esasına göre hazırlanır. Şemanın yatay ekseninde zaman ölçüsü, dikey deseninde faaliyetler yer alır.

Gelir Süreci

Revenue Process

Hükümetin giderlerini karşılamak amacıyla kaynak elde etme sürecidir. Bu süreçte, yeni vergiler konabilir, süresi dolmuş bir verginin süresi uzatılabilir, vergi oranları değiştirilebilir, ya da yeni kişi, mal ve işlemler vergi kapsamına alınabilir.

Genel Araştırma

General Survey

Potansiyel performans denetimi konularını belirlemek amacıyla; denetlenen kurumun hedef ve amaçlarının, temel faaliyetlerinin, belli başlı kaynaklarının ve kurumun verimli, etkin, tutumlu çalışmasını önleyecek potansiyel risklerin tanımlandığı, denetimin planlama sürecinin ilk aşamasıdır.

Geniş Kapsamlı Kıyaslama <i>Generic Benchmarking</i>	Bir kuruluşun genel performansının, karşılaştırmaya uygun kuruluşların performansıyla karşılaştırılmasıdır.
Gerçekleşmişlik <i>Occurrence</i>	Denetim ilkelerinden birisidir. Kaydedilmiş bulunan işlem ve olayların ilgili dönem içinde gerçekten cereyan etmiş olmasıdır.
Girdi <i>Input</i>	Malların üretimi veya hizmetlerin yerine getirilmesi için gerekli olan personel, sermaye, nakit ve tüketilebilir kaynaklardır.
Görevlendirme Amiri <i>Assignment Director</i>	İç denetim raporlarını, basın ve parlamento açıklamalarını, milletvekillerinden, halktan ve diğer kaynaklardan elde edilen bilgileri değerlendirerek denetim projesi hazırlanıp hazırlanmadığına karar verecek olan yetkilidir.
Gözlem <i>Observation</i>	Gözlem, denetçinin kurum/ kuruluş faaliyetlerine tanıklığıdır. Diğer denetim tekniklerinin etkin olarak uygulanması gözlemlerin iyi yapılmasına bağlıdır. Gözlem fiziki incelemeden farklıdır. Fiziki inceleme bir varlığın sayılmasını veya incelenmesini kapsarken, gözlem, faaliyetlerin kim tarafından nasıl ve ne zaman yapıldığının anlaşılmasına yöneliktir.

Güncelleştirme

Marking/Up-Date

Denetlenen kurumun genel durumundaki değişiklikleri denetim stratejisine yansıtmak amacıyla, verimlilik, etkinlik, tutumlulukla ilgili bilgi ve gelişmelerin izlenerek genel araştırma aşamasında tutulan dosyaların güncelleştirilmesidir. Güncelleştirme her yıl yapılır.

Güven Aralığı

Confidence Interval

Doğru rakamın, belli bir güvenlik derecesiyle bir değer dizisi içinde bulunduğunu ifade eder.

Güvenilirlik

Reliability

Hizmet Kalite Modeline göre, hizmet kalitesinin değerlendirilmesinde müşteriler tarafından dikkate alınan veya önem verilen 5 temel etmenden biridir. Daha önce yapılması için söz verilen belli bir hizmet kalitesinin, müşterilerin (halkın) beklentilerini karşılayacak şekilde sunulmasıdır.

H

**Halk Paneli (Maliyet-
Etki Ölçümünde)**

Public Panel

Kamu hizmetlerinden yararlanan kişiler arasında, ülkenin tümünden rastgele seçilen kişilerden oluşan topluluk. Panel, sağlık, eğitim ve sosyal hizmetler gibi alanlarda maliyet-etki ölçümünde, kişilerin düşüncelerinin ve eğilimlerinin belirlenmesine yardımcı olmaktadır. (İngiltere’de halk panelleri genellikle 5 bin kişiden oluşur.)

Hedef

Objective/Target

Bir programın veya faaliyetin, istenen sonucunu tanımlayan önceden belirlenmiş amacıdır. Bir örgütün belli bir zaman döneminde hizmet ve mal üretim, tüketim ve yatırım sonuçlarını gösteren; ölçülebilir, nicelik belirten ölçütleridir.

**Hesap Verme
Sorumluluğu**

Accountability

Kamu kaynaklarının yönetimi ile görevli kişi veya kurumların, bu kaynaklara ilişkin mali, idari ve program sorumlulukları nedeniyle hesap verme durumunda bulunmaları ve sorumluluğu yükleyenlere rapor verme zorunluluklarıdır.

**Hesapları İnceleme
Kurulu**

Accounts Commission

İskoçya yerel idareler ve Ulusal Sağlık Kurumlarının mali ve performans denetiminden sorumlu kurumdur.

Hizmet Düzeyi

Level Of Service

Hizmet düzeyi, hizmetin sıklığı, zamanında yapılması, hizmet alternatifleri ve hizmete ulaşılabilirlik gibi hizmetin "zenginliğini" belirleyen karakteristik özelliklere göre belirlenir.

Performans ve Risk Denetim Terimleri

Hizmet düzeyi standartları genellikle kanun, yönetmelik ve politikalarla belirlenir. Bu standartlar hizmetin maliyetini etkilediği kadar kalitesini de etkileyebilir.

Hizmet-İçi Eğitim
In Service Training

Kamu personeline, kamu yönetimi yetkililerince belirli bir eğitim süresi içinde belirli görev konularında sağlanan eğitimidir.

**Hizmetten Yararlananlar/
Müşteriler**
Clients/Customers

Denetlenen kurumun kendi personelini, kamu kurumlarını, diğer bağlı kurum ve kuruluşlar gibi dış alıcılar ile denetlenen kurumun çeşitli birimleriyle teması olan kişi ve kurumları kapsar.

I/I

İç Denetim

Internal Auditing

İç denetim, bir kurumun/kuruluşun kendi personelinin, yönetsel kontrolün etkin ve doğru biçimde sürdürülüp sürdürülmediği, kayıtlar ve raporların -mali, muhasebe ve diğer konularda- gerçek işlemleri yansıtıp yansıtmadığı, doğru ve hızlı sonuçlar verip vermediği, her şube, daire ya da diğer birimlerin sorumlu oldukları yöntem, politika ve planları uygulayıp uygulamadığı konularında birinci elden işbaşındaki gözlemlere dayanarak yönetim adına yaptığı bir seri araştırma yol ve tekniklerden oluşur. Kurum sistem ve usullerini değerlendirmek ve hesaplardaki yolsuzluk, maddi hata, yanlışlık ve verimsiz uygulama ihtimallerini asgariye indirmek amacıyla yapılır.

İç Kıyaslama

Internal Benchmarking

Bir kuruluş içinde yer alan benzer işlemlerdeki ya da süreçlerdeki performans düzeylerinin karşılaştırılmasıdır.

İç Kontrol

Standartları

*Internal Control
Standards*

Etkin bir kontrol yapısı için asgari bir çerçeve oluşturur. Bu standartlar tüm kurum faaliyetleri için öngörülen kontrollerin tesisinde esas alınmalıdır.

İç Kontrollar

Internal Controls

Mevzuata uygunluğun sağlamlasını, yönetim ve davranış standartları ilkelerinin ihlal edilmesine engel olunmasını, devlet parasının ve malının hesabının iyi tutulmasını, iyi idare edilmesini ve kullanılmasını güvence altına almayı hedefleyen her türden kontrollardır. Yönetim hedeflerinin gerçekleşme yolunda olduğu konusunda yeterli güvence sağlamanın aracıdır. Bunlar hem yönetsel kontrolleri hem de muhasebe kontrollerini kapsar.

İç Kontrol Sistemi

Internal Control System

Yönetsel politikalara uygunluk da dahil olmak üzere işlerin düzenli ve etkin yürütülmesi, varlıkların korunması, hata, hile ve usulsüzlüklerin belirlenmesi ve önlenmesi muhasebe kayıtlarının doğru ve eksiksiz olması ve mali bilgilerin güvenilir olarak zamanında derlenmesi amacıyla kuruluşta uygulanan organizasyon planı ile bunlara ilişkin tüm yöntemler.

İdari Kontroller

Administrative Control

İç kontrol çeşididir. Kurumun hedeflerine ulaşması için çalışanların, öngörülen faaliyetleri yürütmesini sağlayacak kararname prosedürlerine ilişkin işleyiş ve kayıtlardır.

**İhmal Edilebilir
(Mevzuata) Aykırılık**

*Immaterial
Irregularity*

Önemlilik düzeyinin altında kalan aykırılıklardır.

İhmal Edilmiş Hizmetler <i>“Cinderella” Services</i>	Kuruluşların düşük profili olan veya çok ilginç bulunmayan hizmetleridir.
İnsan Kaynakları Yönetimi <i>Human Resources Management</i>	İnsan kaynağının kullanımını planlayan, etkileyen yönlendiren kontrol eden yöneticinin yerine getirdiği işlevlerdir.
İnsan Kaynakları <i>Human Resources</i>	Bir kuruluşun amaçlarını gerçekleştirmede ihtiyaç duyduğu insanlardır.
İnsan Kaynakları Planlaması <i>Human Resources Planning</i>	Gelecekteki insan kaynağı ihtiyacının belirlenmesini ve bu ihtiyacı karşılamak üzere stratejiler oluşturmayı içerir. İnsan kaynağı planlamasının amacı, kuruluşun kısa ve uzun vadeli hedeflerini gerçekleştirmek üzere, uygun sayıda ve gerekli becerilerle donanmış personele ihtiyaç duyulan zaman ve yerde sahip olunmasını sağlamaya yardımcı olmaktır.
İstatistiksel Olmayan Örneklem <i>Non-Statistical Sampling</i>	İstatistiksel olmayan örnekleme, kamuoyu araştırmalarında örnek seçiminin tamamen takdire dayalı olarak yapıldığı örnekleme türüdür.
İstatistiksel Örneklem <i>Statistical Sampling</i>	Bir grup içinden genelleme yapmamızı kolaylaştıracak bir sonuç çıkarmaya elverecek sayıda örneğin seçilmesidir. Sonuçlar objektiftir ve savunulabilir.

İş Akış Dosyaları
Current Audit File

Denetimi destekleyen temel reformu belgeleri olarak, denetim ekipleri tarafından tutulan dosyalarıdır. Çalışma kağıtlarından oluşan bu dosyalarda denetimin hedefleri, kapsamı, denetim kriterleri, denetim programları, alan planı, iç kontrol değerlendirmeleri, örnekleme, mülakat notları vb. bilgiler yer alır.

İşletim Maliyeti
Operating Cost

Malzemenin kullanım süresi boyunca işletim maliyeti ile tamir bakım maliyeti toplamından hizmet dışı bırakılma anındaki hurda bedelinin düşülmesi ile elde edilen maliyettir.

**İş Süreçlerinin
Yeniden Tasarımı**
*Business Process
Re-engineering*

Bu yöntemde maliyet, zaman, hizmet ve dağıtım geliştirmek için süreçlerde yapılabilecek radikal değişikliklerin belirlenmesi için mevcut sistem değerlendirilir. Bu teknik görece pahalı ve zaman alıcıdır. Ancak, prosedürlerdeki darboğazları belirlemek için kullanılabilir.

En İyi/İyi Uygulama
Best/Good Practice

Benzer faaliyet gösteren kuruluşların örnek alınabilecek başarılarıdır.

**En İyi/İyi Uygulama
Kriterleri**
*Best / Good Practice
Criteria*

Benzer faaliyet gösteren kuruluşların örnek alınabilecek başarılarının yönetimin değerlendirebileceği makul standartlar olarak kullanılmasıdır.

İzleme
Follow Up

Sayıştay raporlarındaki önerilerin ilgili Parlamento Komisyonunda görüşülmesi sonucu

Performans ve Risk Denetim Terimleri

alınan kararlara denetlenen kamu kuruluşunun ne ölçüde uyduğunu tespit etmek üzere izlemeye tabi tutulmasıdır.

İzleme Raporu
Follow Up Report

Sayıştay'ın, performans ve risk raporlarındaki önerilerinin ne ölçüde yerine getirildiğini gösterdiği ve Parlamenteoya sunduğu rapordur.

K

Kalite Güvencesi
Quality Assurance

Tüm süreçlerde iş ve işlemlerin, doğruluğu önceden kanıtlanmış yöntemlere göre yapılması ve bu süreçlerin yeterlik düzeylerinin kontrol altına alınmasıdır.

Kamu Hesapları Komisyonu
Public Accounts Commission

İngiltere’de Avam kamarasında 1989 yılında oluşturulmuş bir komisyondur. Sayıştay ita amirini belirlemek, Sayıştayın dış denetimi için denetçi görevlendirmek ve Sayıştay bütçesi ile kurumsal planını incelemekle görevlidir.

Kamu Hesapları Komitesi
Committee of Public Accounts

Avam Kamarasında 1861’de oluşturulmuş olup Sayıştayın mali ve performans denetim raporlarının görüşüldüğü komitedir. Kamu harcamaları için parlamento tarafından verilen ödeneklerin tam olarak hesabının verilmesini, kamu kaynaklarının parlamentonun istediği şekilde harcanmasını ve verimlilik, etkinlik, tutumluluğa ulaşılmasını sağlayacak bir parlamento üst ihtisas komisyonudur.

Kamusal Hesap Verme Sorumluluğu
Public Accountability

İdari faaliyetlerin genel bir tatmin sağlanması ve genel olarak arzu edilen sosyal sonuçlara ulaşılması hususunda teminat elde edilmesidir.

Karar Teorisi
Decision Analysis

Birçok seçenek arasında “en iyi”sini belirlemek için kullanılan bir model oluşturma tekniğidir. Bu teknikte tüm seçeneklerin özellikle aynı kriter seti

kullanılarak değerlendirilmesi söz konusudur. Görevli maliyetler ve olasılıklar her seçenek için belli bir kritere bağlanır. Bu yaklaşım, satın alınacak ekipman, seçilmesi gereken yatırım projeleri veya programlar hakkında karar vermek için uygulanabilir.

**Karşılaştırmalı
Tablolar Analizi**
Horizontal Analysis

Karşılaştırmalı tablolar analizi, bir işletmenin veya kuruluşun farklı tarihlerdeki iki veya daha fazla mali tablolarının karşılaştırılması, her hesap ve hesap gruplarında meydana gelen değişiklikler ile bunların trendlerinin saptanması ve yorumlanmasıdır.

Karma Kıyaslama
Hybrid Benchmarking

Pazar testine benzer bir yaklaşımla benzer alanlarda kamu ve özel sektör performansı ile seçilen alanlarda kurum performansını karşılaştıran bir verimlilik tekniğidir.

Kanıtın Güvenilirliği
Evidence Reliability

Kanıtın doğruluğu konusunda şüphe olmaması ve denetçi görüşüne etkide bulunmasıdır.

Kanıtın Geçerliliği
Evidence Validity

Elde edilen kanıtların elde edilmesi gereken kanıtları temsil edebilme derecesidir.

Kanunilik
Regularity

Denetim ilkelerinden birisidir. Yasal düzenlemelerin ihlal edilmemiş olmasını ifade eder.

Kapalı Uçlu Sorular
Closed Questions

Cevapları genellikle bir kontrol listesinde bulunan sınırlı yanıt kategorileri ile kısıtlayan,

standart bir formda bilgi toplamak için kullanılan, belirsizlik olasılığını ve yanıtlayıcının ne kadar bilgi sağlayacağı sorununu asgariye indiren sorulardır.

Kapsamlı Denetim

*Comprehensive
Auditing*

Kanada Sayıştay uygulamasında uygunluğu, mali tabloların doğruluğu ve performans denetimlerinin eş zamanlı olarak yürütülmesini içeren denetim setidir.

Kapasite Kullanımı

Capacity Utilisation

Kapasite kullanımı, kullanılabilir kapasitenin, fiilen kullanılan kapasiteye oranlaması olarak ifade edilir.

Kapasite Yönetimi

Capacity Management

Kapasite yönetimi, kaynakların ne kadar maliyet etkin biçimde kullanıldıklarıyla ilgilidir.

Katmanlı Örnekleme

Stratified Sampling

Kamuoyu araştırmalarında, ana kütle hakkında daha detaylı bilgiye sahip olduğunda uygulanan, ana kütlede değişik alt gruplarının temsilinin sağlandığı örnekleme türüdür. Popüler bir örnekleme uygulamasıdır ve popülasyon hakkında daha fazla bilgi toplamak mümkün olduğunda kullanışlı olur. Popülasyon, çalışmaya uygun birden fazla karaktere dayanan homojen alt gruplara ayrılır ve bu karşılıklı geniş gruplar katman olarak adlandırılır. Her katmandan önceden belirlenmiş büyüklükte tesadüfi örnek seçilir.

Kaynak Maliyeti <i>Resource Cost</i>	İstek hazırlama bölümünün kendi dolaylı maliyeti ile mal ve hizmetlerin satın alımını ve sunumunu gerçekleştiren ortak hizmet birimlerinin maliyeti yanında inşaat yapma ve/veya kiralama maliyeti kaynak maliyetini oluşturur. Tasarım satın alma koşullarını hazırlama sözleşme yönetimi ve kalite kontrol gibi olanakların maliyeti bu kaleme girebilir.
Kaynaklar <i>Resources</i>	Performans denetimi açısından bir kurumun kaynakları insan, para, makine ve malzemeden oluşur.
Kıyaslama <i>Benchmarking</i>	Göreceli olarak performansın değerlendirilme yollarından birisidir. Kuruluşların halen nasıl bir performans sergilediklerini belirlemek, performanslarındaki eksiklikleri saptamak ve iyileştirmelerin nasıl yapılabileceğine ilişkin önerilerde bulunmak amacıyla kuruluş içinde ya da dışarıdan bir kuruluşla ya da genel kabul görmüş sanayi ve iş standartlarıyla karşılaştırılmasıdır.
Kontrol <i>Control</i>	Bir kuruluşun faaliyetlerinin arzu edilen bir faaliyet planına uymasını sağlayan süreçtir.
Kontrol Riski <i>Control Risk</i>	Denetlenen kuruluşun iç kontrol sisteminin hataya yol açma ihtimalidir. Sözgelisi, satın alma prosedürlerindeki kurulu sistemden gelen aksamalar, görevlerin ayrılması prensibine ters düşen uygulamalar örnek olarak gösterilebilir.

Kontrol riskinin düzeyi, kurumun iç kontrol sistemlerinin incelenmesi sonucunda denetçi tarafından belirlenir.

Kota Örneklemesi
Quota Sampling

Kamuoyu ve pazar araştırmalarında, ana kütle hakkında yeterince bilgi sahibi olunmasına karşın, ayrıntılarıyla tanımlama imkanının bulunmadığı ya da kurumların (veya bireylerin) eksiksiz birer listesinin olmadığı zamanlarda kullanılan örnekleme türüdür. İlgilenilen popülasyonun şekli en azından yaklaşık olarak bilinmelidir. Örneğin, farklı yaşlarda, cinsiyette ve etnik gruplardaki kişilerin oranları. Kotalı örnekleme bunların örnek içindeki yüzdelerini yansıtmaya çalışır.

Kritik Yol Yöntemi
Critical Path Method
(CPM)
Critical Path
Analysis(CPA)

Bir işin mümkün olan en ucuz maliyetle ve en kısa sürede tamamlanması için faaliyetlerin planlanmasında kullanılan bir yöntemdir. Bütün faaliyetler (örneğin bir baraj inşaatında) aşamalara ayrılır, şemada her aşama bir okla gösterilir, okların uzunluğu her aşamanın alacağı tahmini süreye bağlıdır. Ok zincirinin temsil ettiği beklenen en uzun süre kritik yoldur (Critical Path). Şemada, her aşamanın diğerleri ile bağlantısı gerekli işgücü, malzeme, alet edevat vb. ile birlikte gösterilir. Kritik Yol Yöntemi, üretimdeki faaliyet sayısını ve gecikmeleri asgariye indiren, işin bütününe çeşitli parçalarını eşgüden ve eş zamanlayan, projelerin tamamlanmasını hızlandıran bir yöntemdir. Bu yöntem, birçok ticari faaliyete uygulanabildiği gibi denetimin planlanmasında da kullanılır.

Kriter Temelli Sorular
Criteria Based Questions

Performans incelemelerinde en çok bilgi sağlayan sorulardır. Bu sorularla, fiili performans bir norm standart ya da amaçla kıyaslanır ve nitel (örneğin, iyi uygulama) ya da nicel (örneğin, performans ölçüleri) kriterlerle ilişkilendirilir. Bu sorular, “ne olmalı”yı ele alır ve genellikle şu ya da bu faaliyetin başarılıp başarılmadığını içerir.

Kuyruk Teorisi
Queuing Theory

Tahmin edilen istekleri dikkate almak, hizmet taleplerinde gereken süreyi hesaplamak ve işlerin yapılması için gerekli mevcut kaynakları göstermek amacıyla oluşturulan modellerdir.

Kurumsal Karşılaştırmalar
Organisational Comparisons/ (Benchmarking)

Bir kurumun verimlilik, etkinlik ve tutumluluğunun hesaplanmasında; alanda lider olarak nitelenen ve benzer işi yapan diğer kurumların ulaştıkları noktayı standart olarak kabul ederek veyahut genel kabul görmüş endüstri ya da iş standartlarıyla da karşılaştırma yapılmasıdır.

Küme Örneklemesi
Cluster Sampling

Kamuoyu araştırmalarında genellikle hem basit hem de tesadüfi örneklemeden daha hızlı, kolay ve ucuz olduğu için kullanılan, ana kütleli kişi kümelerine ayırmayı gerektiren örnekleme türüdür. Popülasyondaki birimlerin çoğunlukla coğrafi kümelerde bulunduğu gerçeğinden yararlanır. Kümeler tesadüfi seçilir ve seçilen kümedeki tüm elemanlar incelenir. Küme örnekleme en iyi şekilde, her bir küme popülasyonunun küçük bir kopyası olarak kabul edildiğinde çalışır.

L

Levazım Yönetimi
Stores Management

Depolardaki ihtiyaç fazlası mevcutların miktarını azaltmak ve kayıpları önlemek için geliştirilen prosedürlerdir. Kaynakların daha etkin kullanımına imkân sağlar.

M

Maddi Kaynaklar
Physical Resources

Bir kuruluşun sahip olduğu ya da kiraladığı malzeme (araç, gereç ve teçhizat) ve duran varlıklardır.

Mali Kaynaklar
Financial Resources

Bir kuruluşun amaçlarına ulaşmada ihtiyaç duyduğu hizmetler ya da diğer kaynakları sağlamak için veyahut programlarını finanse etmek için kullandığı para ve geçici yatırımlardır.

Mali Olmayan Nicel Etkiler
Quantified Non-Financial Impacts

Müşteri memnuniyeti, bekleme süreleri, iş oranları, yardım ve ödeneklerle ilgili iş çevrim zamanlarındaki iyileştirmeler, örneğin daha kısa yapım süreleri, yüzde oranları veya diğer mali olmayan sair araçlar olarak ifade edilebilir.

Marjinal Verimlilik
Marginal Efficiency

Belli bir girdide ortaya çıkan bir birimlik değişiminin (artışın veya azalışın) meydana getirdiği değişim artış veya azalış oranıdır.

Mali Tablolar
Financial Statements

Denetlenen kurumun belli bir zaman dilimindeki mali konumunu, işlem sonuçlarını, nakit akışını veya mali durumundaki değişimleri yansıtan muhasebe kayıtlarından alınmış mali verilerin ve bilgilerin yer aldığı belgelerdir.

Mali Tablolar Analizi <i>Financial Statements Analysis</i>	Mali tablolar analizi, bir işletmenin veya kuruluşun mali durumunun, faaliyet sonuçlarının ve mali yönden gelişmesinin yeterli olup olmadığını saptamak ve o işletme ile ilgili geleceğe ait tahminlerde bulunabilmek için, mali tablolarda yer alan kalemler arasındaki ilişkilerin ve bunların zaman içinde göstermiş oldukları eğilimlerin incelenmesidir.
Mali Yönetim <i>Financial Management</i>	Parlamento, bakanlar ve bakanlık yöneticileri gibi karar verici durumundaki mercilerin almış oldukları kararların mali sonuçlarını bilmeleri, istek ve beklentilerinin ne ölçüde yerine geldiği konusunda bilgi sahibi olmalarıdır.
Mali Yönetimden Sorumlu Üst Düzey Yönetici <i>Accounting Officer</i>	Kurumun mali yönetim sisteminden ve uygulamalarından sorumlu olan üst düzey yöneticidir.
Maliyet Etkinliği Analizi <i>Cost Effective Analysis</i>	Faydaları parasal olarak ifade edilemeyen programların maliyetlerinin sayısal olarak ifade edilmesidir. Örneğin Eğitim programının kişi başına ortalama maliyeti 20 milyon liradır.
Maliyet/Fayda Analizi <i>Cost/Benefit Analysis</i>	Bir programın veya faaliyetin mali etkilerinin ölçülmesinde kullanılır. Maliyet/Fayda analizinde, bir program veya faaliyetin parasal değerler olarak maliyetleri ile faydalarının karşılaştırılması yapılır.

Masraf Tahsis Yöntemi <i>Cost Allocation</i>	En basit üretim ya da işlem sistemi için dahi kullanılabilir. Bütünü oluşturan tüm maliyet unsurlarını parçalarına ayırmadan veya bölmeden, sistemin tüm maliyetinin üretim veya masraf merkezlerine yüklenmesidir.
Maliyetlerin Paylaşılması Yöntemi <i>Cost Apportionment</i>	Maliyet sistemlerinden olan tüm ortak harcamaların (ısınma ve aydınlanma gibi) tüm masraf merkezleri veya birimleri arasında faydalarını da yansıtacak bir biçimde paylaşılmasıdır.
Malzemenin Maliyeti <i>Cost of Equipment</i>	Malzemenin ilk maliyeti, elde tutma maliyeti, dağıtım ve tüketim maliyetlerini içerir.
Mesleki Ahlâk Kuralları <i>Code Of Ethics</i>	Mesleki ahlâk kuralları, denetçilerin mesleki uygulamalarını yönlendirmek amacıyla yönelik değerleri ve prensipleri içeren kapsamlı bir bildirimdir.
(Mevzuata) Uygunluk <i>Regularity</i>	Risk ve tasdik denetiminin asli unsurlarındandır ve önemli ölçüde mevzuata aykırılık olup olmadığı konusunda bir görüşe varabilmek için, yeterli ve uygun denetim kanıtları toplamayı ve bunları değerlendirmeyi içerir.
Muhasebe Kontrolları <i>Accounting Controls</i>	İç kontrol çeşididir. Varlıkların korunması ve mali kayıtların güvenilirliğine ilişkin prosedürler ve belgeleme düzenidir.

Mutabakat Bildirisi
Memorandum Of
Understanding

Kanada’da, Bakan, bakanlık müsteşarı ile Hazine Kurulu Başkanı ve Sekreteri arasında yapılan, bakanlık ve Hazine Kurulu arasındaki karşılıklı ilişkilere ilişkin yetkileri ve hesap verme sorumluluklarını belirleyen bir anlaşmadır.

Mülakât
Interview

Görüşmeler yoluyla bilgi toplama yöntemidir. Mülakatlar, denetçinin kurduğu kişisel iletişimle güvenilir bilgiler toplamasına, kurumun faaliyet ve programları konusunda şüphesine, sonuç ve önerilerinin rapor sunulmasından önce geçerliliğinin sağlamlamasına yardımcı olur. Performans ve risk denetiminde organizasyon ve faaliyetlerin tanınması, verilerin toplanması, bulguların doğrulanması ve denetlenen kuruluşun görüşünün alınması için, ilgililerle yapılan görüşmelerdir.

Misyon
Mission

Kişi veya topluluğun (örgüt, kurum) üstlendiği özel görevdir.

N

**Network (Şebeke)
Diyagramı**
Network Diagram

Network diyagramı projedeki faaliyetlerin sürülerinin ve faaliyetler arasındaki ilişkilerin tasvir edilmesinde ve analizinde kullanılan bir araçtır. Kritik yol analizinin yapılmasında da yaygın şekilde kullanılmaktadır.

Nezaret
Monitoring

Verilen görevlerin amaçlandığı gibi yürütülüp yürütülmediğinin; arzulan sonuçlara hem niceliksel hem de niteliksel olarak ulaşıp ulaşılmadığının takibi için yönetim tarafından (sürekli olarak) yinelenen işlem ve faaliyetlerin gözden geçirilmesi sürecidir.

Nitel Etkiler
Qualitative Impacts

Nitel etkiler, devlet faaliyetlerinin ıslah eden veya kamuya daha iyi hizmet sunan çalışmalarından doğan etkilerdir.

Nicel - Nitel Veriler
*Quantitative-
Qualitative Data*

Performans denetçisinin, planlama safhasında riskli bulduğu konulara ilişkin olarak toplamak zorunda olduğu verilerden miktarlarla ilgili olan ve sayıları içeren veri grubu nicel veriler; durumun, olaylar, insanlar, tanımlar ve davranış gözlemlerine ilişkin veri grubu ise nitel veriler olarak adlandırılır.

Nicel Mali Etkiler
Quantified Financial
Impacts

Nicel mali etkiler, harcamalardaki tasarruflar ya da artan gelirlerdir. Bu etki, bahse konu alanın finansmanında gerçek ve hemen ulaşılabilir değişiklikleri ifade eder.

O/Ö

Odak Grupları

Focus Groups

Hizmet hakkında nitel bilgi toplanması amacıyla bu hizmetten yararlanan kişilerden oluşturulan grupları ifade eder.

Olasılık Analizi

Scenario Analysis

Projelerin riskli ve belirsiz unsurlarını azaltma yöntemlerinden biri olarak tanımlanabilen olasılık analizinde tek bir değişkenin değerindeki değişimler yerine, bütün değişkenlerin değerleri iyimser, kötümser ve ikisinin ortalaması olmak üzere tahmin edilerek yaratılan olasılıklar değişik koşullar altında projenin uygulanabilirliğini göstererek yöneticiler için karar almayı kolaylaştırmaktadır.

Olumlu Görüş

Unqualified Opinion

Olumlu görüş, finansal tabloların gereken ve yeterli düzeyde güvenilir olması durumunda verilir. Örneğin, alacaklar ve borçlar gibi tahakkuk işlemlerinden oluşan bir hesap hakkında "*Finansal tabloların gerçeğe uygun ve dürüst bir görünüm arz ettiği*" (True and fair view) belirtilir. Nakit işlemleri ile ilgili bir hesap hakkında ise, "*Finansal tablolar kuruluşun ödemelerini ve tahsilatını yeterli ve uygun biçimde yansıtmaktadır*" (Properly present) ibaresi kullanılır.

Olumsuz Görüş

Qualified Opinion

Olumsuz görüş, saptanan hata ve aykırılıkların tolere edilebilir düzeyi aşması durumunda söz konusudur. Olumsuz görüş bildirilmesi belirsizlik ya da emin olamama (uncertainty) veya kabul etmeme (disagreement) olarak iki şekilde olur.

Belirsizlik/emine olamama durumunda, denetimin çalışmasını tamamlayabilmek için gerekli bilgi ve açıklamaları elde edememesi veya elde ettiği bilgilerle objektif bir sonuca ulaşılabilmesinin mümkün olmaması söz konusudur. Denetçi bu durumu *"bu konuda ihtiyaç duyduğum bilgileri elde edemediğimden kanaat oluşturmam"* şeklinde ifade eder. Muhasebe kurallarına uyulmaması veya yanlış uygulanması, hesapta yer alan rakamların hatalı olması ve yasalara ve diğer düzenlemelere aykırı bulunması durumunda; denetçi, *"finansal tabloların durumu gerçeğe uygun olarak yansıttığının kabul edilemeyeceğini"* bildirir.

Oran (Rasyo) Analizi

Ratio Analysis

Oran analizi, mali tablolarda, özellikle bilanço ile gelir tablosunda yer alan kalemler arasındaki ilişkilerin ifadesidir.

Ortak Hizmetler Yönetimi

Utilities Management

Telefon, enerji, su, kira ve bakım hizmetlerini içerir. Bunların en uygun fiyatla sağlanıp sağlanmadığı, bina ve tesislerin ne kadar iyi yönetildiği ve tüketimi kısma imkânları ile ilgilidir.

**Ön İnceleme/Ön
Çalışma**

Preliminary

Survey/Preliminary

Study/

Preliminary

Examination

Denetimin tam inceleme aşamasının yapılabilmeyeceğine; çalışma devam ederse, önceliklerin neler olduğunun belirlenmesi, özellikle araştırılması gereken performans konularına karar verilmesi, performansla ilgili ve onu etkileyecek riskli durumların saptanması ile performans denetiminin uygulanmasında kullanılacak zaman ve parasal kaynakların değerlendirildiği denetimin planlama sürecinin ikinci aşamasıdır.

Ön İnceleme Raporu

Preliminary Survey

Report /Preliminary

Examination Report/

Preliminary Study

Report

Ön inceleme çalışması sonucu düzenlenen; incelemenin arka planının denetim konularının ve kriterlerinin, denetim yaklaşımının, denetimin bütçesinin ve çalışma takviminin yer aldığı, Sayıştay üst yönetiminin denetime devam edilip edilmemesi konusundaki kararı için bilgi sağlayan bir karar dokümanıdır.

Önemlilik

Materiality

Performans denetiminde önemlilik, denetim konusunun, denetim raporunun kullanıcılarının ilgisini çekmesi ve onları etkileyebilme ihtimalinin yüksek olması olarak ifade edilebilir. Mali denetimde önemlilik, finansal tablolardaki hata, ihmal ve aykırılıkların; kuruluşun faaliyet ve işlemleri hakkında olumlu görüş bildirilmesine olanak vermeyecek miktar ve boyutta olup olmamasını ifade eder.

Önemlilik Düzeyi

Materiality Level

Tolere edilebilir hata düzeyidir. Bu düzeylere göre denetim sıklığı ve şekli değişebilmektedir.

Bazı durumlarda mevzuat ihlalleri ya da hatalı işlemlerin parasal miktarları önemlilik düzeyini aşmasa da bunlar denetimin kapsamına alınabilir. Zira bazı mevzuat ihlalleri parasal tutarları toplam harcamaya göre küçük de olsa parlamentonun ilgisini çekmektedir.

Önleyici Masraflar
Prevention Costs

Eğitime yapılan yatırımı, standart oluşturulmasını ve işin bir defada tam olarak yapılmasını sağlayacak planlamayı içeren kaliteye ilişkin maliyetlerdir.

Örnek Olay Çalışmaları
Case Studies

Bilginin analizinde ve sunumunda yararlanabilecek etkin bir yöntemdir. Örnek olay çalışmaları genellikle bir faaliyetin tam işleyişine kavramak için nicel ve nitel verileri bir araya toplayarak derinliğine analiz yapmayı amaçlar. Sonuçları hedef kitleye uygulanabilecek olaylar seçilir.

Örnekleme
Sampling

Ana popülasyonun özelliklerini araştırmak amacıyla istatistiki yöntemler kullanarak elde edilen popülasyon parçasıdır. Başlıca örnekleme metotları: Yargıya dayalı örnekleme (judgment), Kotalı örnekleme, Basit tesadüfi örnekleme, Katmanlı örnekleme (Stratified), Kümeli örnekleme (cluster), Büyüklükle orantılı olasılık (probability proportional size), Para birimine dayalı örnekleme (monetary unit sampling), Çok aşamalı örnekleme (multi-stage), Fark tahminleyici (difference estimator), Oran tahminleyici (ratio estimator), Regresyon tahminleyici (regression estimator).

Örnekleme Tasarımı
Sampling Design

Örnekleme seçim yöntemini, örneğin yapısını, analiz yapma planlarını ve sonuçları yorumlamayı kapsar. Tasarımın hedefi, ilgili maliyetlerle gerekli kesinliği dengeleyerek verimli bir örnekleme yaratmaktır. Örnekleme tasarımları basitten çok karmaşığa kadar çeşitlilik gösterebilir ve ihtiyaç duyulan bilgi türüne ve örnekleme seçilebilme metotlarına dayanır. Tasarım, örneklemenin büyüklüğü ve tahminlerin hesaplanması açısından farklılık yaratabilir. Örneklemenin büyüklüğünü arttırmadan kesinliği geliştirmenin bir yolu tasarımı geliştirmektir. Popülasyon ile ilgili güvenilir tahminler uygun bir tasarım kullanıldığı durumlarda sağlanabilir.

Örnekleme Hatası
Sampling Error

Popülasyon değeri ile örnekleme göre tahmin değeri arasındaki farktır. Seçilen her öge ile ilgili bir örnekleme hatası söz konusudur. Bu örnekleme ile popülasyon rakamı arasındaki olası bir farklılığın ölçüsüdür. Örnekleme hatasını azaltmanın bir yolu, örnekleme büyüklüğünü arttırmak, diğer bir yolu da daha etkin bir örnekleme tasarımı kullanmaktır.

P

Para Birimine Dayalı Örneklem <i>Monetary Unit Sampling</i>	Daha çok mali denetimde kullanılan bir metottur. Para birimine dayalı örneklem, kaydedilmiş ve incelenmiş değerler arasındaki farkın önceden belirlenmiş düşük seviyeden az olup olmadığını bulmada kullanılır. İlk parasal birim, tesadüfi bir numarayla seçilir ve müteakip seçimler her bir örneklem aralığında yapılır.
Performans Göstergesi <i>Performance Indicator</i>	Performans veya çıktı hakkında bilgi veren istatistiktir. Açık ve kesin ölçüm yapılmadığı veya açık sebep sonuç ilişkilerinin gösterilemediği hallerde performans göstergeleri kullanılabilir.
Performans İstatistiği <i>Performance Statistic</i>	Ölçüler ve göstergelerin daha hassas bir şekilde tanımlandığı sayısal performans bilgisini kapsayan genel bir terimdir.
Performans Kıyaslaması <i>Performance Benchmarking</i>	Kuruluşların performansını ya da farklı faaliyet birimlerinin ya da tek bir kuruluşun yerel ofislerinin performansını karşılaştırmak için çeşitli göstergelerin ve ölçümlerin kullanılmasıdır. Göstergeler; üretkenlik, personel sayısı, çıktı birimlerinin üretilmesi ya da satın alımına ilişkin maliyet ve belli bir işi üretmek ya da sunmak için harcanan ortalama süre vb. içerir.

Performans Ölçümü <i>Performance Measurement</i>	Kuruluşun neyi ve neleri elde etmeyi amaçladığını, kullandığı mali ve fiziki kaynakların, insan gücünün neler olduğu, elindeki kaynakları hangi yöntem ve usuller uygulayarak amaçladığı hedeflere dönüştürdüğü, faaliyetleri sonucunda elde ettiği mal ve hizmetlerin, hedeflenen amaçların direkt olarak elde edilmesindeki kesin etkileri ile diğer yan amaçların elde edilmesindeki geniş ve dolaylı etkilerin değerlendirilmesidir.
Performans Ölçüm Teknikleri <i>Performance Measurement Techniques</i>	Performans ölçüm sistemlerinin incelenmesinde yararlanılan tekniklerdir. Örneğin performans boşluklarını ölçmek için planlanan ve gerçekleşen sonuçlar arasındaki farkların incelenmesi gerekir. Etkiler nicel, nitel ve mali olabilir.
Performans Denetimi/ Paranın Karşılığı Denetim <i>Performance Auditing/Value For Money Auditing</i>	Performans denetimi, kaynakların verimlilik, etkinlik, tutumluluk ilkeleri doğrultusunda yönetilip yönetilmediğini ve mali sorumluluğun gereklerinin makul ölçüde karşılanıp karşılanmadığını görmek için bir kurumun faaliyetlerinin denetlenmesidir.
Performans Yönetimi <i>Performance Management</i>	Örgütlerde tüm çalışanları performansın sürekli gelişimini hedefleyen ortak amaçlarda birleştirmeyi ve bu amaçlara ulaşmak için gerekli planlama, ölçme, yönlendirme, kontrol işlerini, yönetimin diğer işlevleri ile eşgüdümlü olarak yürütmeyi öngören bir yönetim biçimidir.

Performans Standartları

Performance Standards

Verimlilik, etkinlik ve tutumluluğun ölçülmesi ve değerlendirilmesi için bir referans noktası ya da ölçme yapmak için kullanılan bir ölçüt oluşturmaktadır. Bunlar, kurumlarca umulan performansın makul bir düzeyini temsil ettiği düşünülen normal ve yıllık hedeflerdir.

Performans Açığının Ölçümü

Performance Gap Measurement

Amaçlanan sonuçlarla fiili sonuçlar arasındaki farkları incelemek için yapılır. Bu yaklaşım, yapısı itibarıyla rutin alanlarda iyi uygulama kriterlerinin daha iyi belirlendiği ve kabul edildiği yerlerde çok yararlıdır.

Performansa Olan Riskler

Risks to VFM

Performans riski tutumluluk, verimlilik ve etkinliğin gerçekleşmeme riskidir. Riskin belirlenmesi bilimsel kesinlikte değildir ve bir şeydeki riski belirleyecek mekanik bir formül yoktur. Ancak, performansın risk altında olduğunu gösteren, maliyet ve süre artışları, tüketici gruplarının şikayetleri gibi pek çok faktör vardır.

Performans İncelemesi

Performance Study

Faaliyetlerin planlanması ve izlenmesi; spesifik çalışmaların sürdürülmesi; denetlenen kurumun yönetimine ve Parlamento'ya rapor hazırlanması; ve belli bir amaçla yapılan araştırmalar ve yazışmaların incelenmesi dahil yapılan bütün denetim çalışmalarıdır.

Performans Rejimi <i>Performance Regime</i>	Performans hedeflerinin başarılı bir şekilde uygulanması için ihtiyaç duyulan kurumsal yapılar ve değerlerdir, yani performansı izlemek ve raporlamak ve sonuçlara göre önlem almak üzere sistemler kurulmasıdır.
Popülasyon <i>Population</i>	İçinden örneğin seçildiği toplam ilgi alanıdır.
Planlama <i>Planning</i>	Gerçekleştirilecek hedeflerin tespiti; belirli sonuçların saptanması için izlenecek yolların önem ve öncelik sıralarıyla önceden düşünülmesidir.
Planlama Teknikleri <i>Planning Techniques</i>	Projelerin planlanması ve denetiminde kullanılan, çeşitli teknikler vardır. Performans denetiminin planlamasında da kullanılan bu teknikleri iki ana başlık altında toplamak mümkündür. • Teknik planlama (faaliyetlerin planlaması) - Gant Şemaları,- Program değerlendirme ve gözden geçirme yöntemi- Kritik yol yöntemi- Grafikler• Yönetim planlaması (kaynakların planlanması) - İhtiyaçların planlanması- Kaynakların planlanması

Potansiyel Risk
Potential Risk

Genel alan taraması sonucunda elde edilmiş olan bilgilerin, potansiyel performans konularının belirlenmesi ve önceliklerin tespiti hakkında bir ön çalışma yapılarak değerlendirilmesi sonucu maddi hata, yolsuzluk ve suistimal konularının belirgin olarak ortaya çıktığı alanlara potansiyel risk unsuru taşıyan alanlar adı verilir.

Program
Programme

Ortak bir hedef veya hedefleri elde etmeye yönelik olarak bir araya gelmiş farklı girdiler, faaliyetler ve çıktılar grubudur.

Program
Değerlendirme ve
Gözden Geçirme
Yöntemleri/
Teknikleri
Program Evaluation
And Review
Techniques (PERT)

Büyük projelerin faaliyetlerinin planlanması, şemalaştırılması, koordine edilmesi, izlenmesi ve kontrol edilmesinde yaygın olarak kullanılan bir planlama tekniğidir.

Program Etkinlik
Ölçümü
Programme
Effectiveness
Measurement

Program etkinlik ölçümü, bir alanda olan değişikliklerin derecesini ve bunların programa atfedilip atfedilemeyeceğini ölçmekle ilgilidir.

R

Rantabilite

Rantability

Genellikle belli bir zaman parçası içinde işletme faaliyetleri sonucunda elde edilen toplam kârın, aynı zaman parçası içinde kullanıldığı kabul edilen ortalama işletme sermayesine oranıdır.

$$\text{Rantabilite} = \frac{\text{Kâr} \times 100}{\text{Sermaye}}$$

Raporlama

Standartları

Reporting Standards

Her denetimin sonunda denetçinin bulgularını ortaya koyduğu raporda uyması gereken kurallardır. Bu raporun kapsamının kolay anlaşılır olması ve belirsizlikten uzak olması, yalnız yeterli ve ilgili denetim kanıtına dayanan bilgileri içermesi ve bağımsız, objektif, doğru, tam ve yapıcı olması gerekmektedir.

Raporlama

Reporting

Performans denetiminin son aşaması olup, denetim sonuçlarının, gözetim ve kontrolünden sorumlu, yetkili otoritelere ve parlamentoya sunulmasıdır.

Rekabetçi Kıyaslama

Competitive

Benchmarking

Bir kuruluşun belli süreçlerinin, büyük rakipleri olan kuruluşların süreçleriyle karşılaştırılmasıdır.

Regresyon Analizi <i>Regression Analysis</i>	İki ya da daha fazla değişkenin arasındaki ilişkiyi açıklamak ve güçlü bir bağlantının bulunması halinde olası sonuçları tahmin etmek için kullanılan bir model oluşturma tekniğidir.
Risk Değerlendirmesi <i>Risk Evaluation</i>	Harcama yapılırken, gelir toplanırken ya da borçlanırken yasayla verilen yetkinin koyduğu sınırlara ve amaca önemli bakımlardan uyulmaması olasılığının denetim yöneticisince değerlendirilmesi ve karara bağlanması sürecidir. Yapılması amaçlanan incelemelere ilişkin olarak alınacak muhtelif kararların değerlendirilmesi ve önem derecesine göre sıralanması için olası hataların önem derecesi, denetlenebilirlik zamanının uygun olup olmadığı gibi hususlar göz önünde bulundurularak yapılan bir denetim planlaması aşamasıdır.
Risk Denetimi <i>Risk Audit</i>	Risk denetimi, mali, idari sistem ve kontrol mekanizmalarının risk, hata ve zayıflıklarının belirlenmesi ve iyi uygulama örneklerinin yaygınlaştırılması yoluyla sistemlerin geliştirilmesi hedeflerine yönelik olarak, mevzuata uygunluk, yönetim ve davranış standartlarıyla, iç kontrollerin denetimi konularında yoğunlaşan denetim türüdür.
Risk Göstergeleri <i>Risk Indicators</i>	Muhtemel risk alanlarının teşhis araçlarıdır. Faaliyet raporları, yayınlanmış geçmiş yıllar denetim sonuçları, kuruluşu ziyaret, personel ile görüşmeler, yıllık bütçe tahminleri, iç denetim sonuçları parlamento ilgisi ve medya ilgisi risk göstergeleri olarak sıralanabilir.

S/Ş

Saf İletişim

Pure Communication

Bilginin amaç, etki ve sonucuyla ilgilenmeksizin aktarılmasıdır.

Sıfır Bazlı Bütçe

Zero Based Budget

Sıfır bazlı bütçe, tüm yöneticilerin sıfırdan başlayarak (sıfır bazlı) tüm bütçe taleplerini doğrulamalarını gerektiren bir işletme, planlama ve bütçeleme sürecidir. Bu yöntem, işin, nasıl daha iyi yapılabileceğinin yanı sıra, harcanan her kalem paranın savunulması sorumluluğunu da yöneticilere yükler.

Sistem Temelli

Denetim/Sistem

Tabanlı Denetim

Systems-Based Audit

Örgütlerin, kendi iç kontrol sistemlerinin (manuel ya da bilgisayar destekli prosedürler) uygun bir yapıda olup olmadığını belirleyip, varsa eksikliklerin giderilmesi için öneriler geliştiren denetim türüdür.

Sistematik

Örnekleme

Systematic Sampling

Sistematik örnekleme kamuoyu araştırmalarında, ana kütle hakkında sağlam bilgiye sahip olduğu, ancak bu bilgilerin birer form halinde bulunduğu (yerel elle yazılmış listeler gibi) durumlarda ve tam tesadüfi örnekleme yöntemlerinin zaman alıcı ve pahalı olduğu zamanlarda kullanılan örnekleme türüdür. Örnekleme, ana kitle listesinin ilk aralığında tesadüfi olarak seçilmiş bir başlangıç noktasından sonra standart bir aralık uygulanarak seçilir.

Sonuç Ölçüm

Denetimi

*Result Measurement
Audit*

Program ve süreçlerin ortaya çıkardığı önemli ürünler ve sonuçların tanımlanması üzerinde yoğunlaşmayı gerektiren denetimdir. Denetimin amacı, program ya da süreçlerin sonuçlarındaki zayıflıkları tanımlamaktır.

Sonuç Yönelimli

Denetim Yaklaşımı

*Result Based Auditing
Approach*

Verimlilikte başarıyı gösteren bilgiler (örneğin çıktılarının birim maliyeti ya da üretkenlik oranları) üzerinde yoğunlaşarak, bütün olarak denetim sonuçlarına maliyet-etkin bir şekilde ulaşılmasında yardımcı olur.

Sonuçlar

Outcomes

Sonuçlar, bir programın ürününe veya çıktısına bağlı olarak, değişen veya değişebileceği düşünülen olaylardır. Bu olaylar grubu planlanan veya planlanmayan program sonuçlarını kapsar.

Sözel Kanıt

Testimonial Evidence

Yazılı ve sözlü ifadelerden elde edilen kanıtlardır.

Stok Kontrolü

Stock Control

Stok bulundurma maliyeti ile faydaları arasında doğru bir denge sağlamak amacıyla yapılan kontrollerdir.

Stratejik Plan

Strategic Plan

Verimsiz işlemlerin risklerinin ve sonuçlarının belirlenmesini, programların yürütülmesi sırasında daha az maliyetli bir yöntemle başvurulmasının fizibilitesini, sağlanan mal ve hizmetlerin çeşitliliğinin mantıklı bir açıklamasını ve uygun olduğu takdirde daha verimli işleyebilmesi için kurumun yeniden yapılandırılmasını içeren planlardır.

Süreç Kıyaslaması <i>Process Benchmarking</i>	Kuruluşların süreçlerinin ve sistemlerinin (işlemler, yönetim sistemleri, idari süreçler) ayrıntılı olarak karşılaştırılmasıdır. Süreç kıyaslaması, nicel performans verileriyle ortaya konan farklılıklar ve bunların nedenleri, çıktı, oluşan maliyetler, toplanan gelirler ve genel performans açısından etkilerinin incelenmesinde kullanılabilir.
Süreç Yönetimi <i>Process Management</i>	Süreç seçimi, süreç analizi, ölçüm, değerlendirme, değiştirme gibi iş süreçleri üzerinde odaklanma yoluyla organizasyonun performansındaki gelişmeyi sağlamaya yönelik bir yönetim yaklaşımıdır.
Şarta Bağlı Masraflar <i>Contingent Costs</i>	Uygun mal hizmet ya da olanakların gerektiği zamanda, gerektiği yerde bulunmamasının son kullanıcıya ait olan maliyetidir.

T

Tam (Esas) İnceleme
Full Investigation

Denetim alanında verimlilik, etkinlik ve tutumluluğun sağlanıp, sağlanamadığına ilişkin sonuçlar çıkarmak için yeterli, güvenilir ve ilgili kanıtların toplandığı denetimin yürütülme aşamasıdır.

Tam Gün İstihdam Edilenler
Full-time Equivalents

Tam gün çalışmayan personelin çalışma sürelerinin tam güne iblağ edilip, tam gün çalışanlara ilavesiyle bulunan fiktif bir sayıyı ifade eder.

Tamlık
Completeness

Bütün işlem ve olayların ne eksik ne fazla biçimde kayıtlara geçirilmiş olmasıdır.

Tasdik Denetimi
Certification Audit

Kamu kurum ve kuruluşlarının hesaplarının (finansal tablolarının) bağımsız bir kurum olan Sayıştay'ca incelenerek, bunlar hakkında uygun, yeterli ve güvenilir kanıtlara dayanılarak parlamentoya bilgi vermek ve görüş belirtmek için yapılan denetimdir.

Tasvir Edici Sorular
Descriptive Questions

“Kimi”, “nerede”, “ne zaman”, “ne” türünden soru sözcükleri ile oluşturulurlar. Bu sorular, parlamento incelemesine anlamlı bilgi sunmayı ve okuyuculara olgular hakkında kendi yorumlarını yapabilme imkânı sağlamayı amaçlar.

Taşınır ve Taşınmaz Mal Yönetimi <i>Estate And Asset Management</i>	Kapasiteyi artırmak veya kullanım için yer açmak amacıyla arazinin, binaların, araçların ekipman ve yerleşim imkânlarının daha iyi kullanılma çabalarıdır.
Tarihi (Geçmiş Dönemlerle İlgili) Standartlar <i>Historical Standards</i>	Mevcut performansın geçmişte baz alınan örnek bir zaman sürecindeki performans ile karşılaştırılmasıdır.
Tasarlanmış Standartlar <i>Engineered Standards</i>	Ulaşılması gereken makul bir üretkenlik düzeyini yansıtmak üzere geliştirilmiş standartlardır.
Tavsiyeler <i>Recommendations</i>	Herhangi bir performans denetimi çalışmasında, denetlenen kuruma performansını nasıl arttıracacağı konusunda, denetim kurumunun yapıcı önerilerdir.
Tavsiyelerin Oluşturacağı Maliyetler <i>Costing Recommendations</i>	Denetim kurumunun performansın geliştirilmesi konusunda denetlenen kuruma yaptığı tavsiyelerin uygulanmasının getireceği maliyetlerdir.
Tesadüfi Örnekleme <i>Haphazard Selection/ Random Sampling</i>	Bütün ana kütle için sonuç çıkarmak amacıyla gelişi güzel seçilen kalemlerin incelenmesidir.

**Temel Performans
Konuları**

*Basic Performance
Issues*

Performans denetiminin ön inceleme aşamasında, denetçilerin tam incelemede çalışmalarını yoğunlaştıracağı temel performans konularını belirlemesi gerekir. Temel performans konularının tespiti çalışma alanının ve sınırlarının belirlemesi açısından önemlidir. İngiltere'de National Audit Office, onbir adet temel performans konusu belirlemiştir.

- Yetki (Authority); kurumun faaliyetlerini yasal çerçeve içinde yürütüp yürütmediği incelenen alanda yetkili ve görevli olup olmadığı;
- İhtiyaç (Need); Kamu sektörünün bu alanda kaynak kullanılmasına ve harcama yapılmasına gerek olup olmadığı, denetlenen kurumun bu kapsamda görev yapmasının haklı ve makul gereklerinin olup olmadığı;
- Alternatifler (Alternatives), ihtiyaçların karşılanması anlamında uygun başka alternatifler var mı? En iyi alternatif seçilmiş mi?
- Metot (Method), faaliyetler planlandı, organize edildi ve kabul edilebilir bir şekilde yürütüldüğü mü?;
- Standartlar (Standards), seçilmiş hedeflere ulaşmak için ölçütler oluşturulmuş mu? İdare başarılı olmak için kendine hedefler belirlemiş mi?
- Zamanlama (Timeliness), işler uygun bir şekilde ve gecikmeden yürüyor mu, gereksiz harcama yapmaktan kaçınılıyor mu?

Performans ve Risk Denetim Terimleri

- Kontroller (Controls), tatmin edici bir verimlilik, etkinlik ve tutumluluk için yeterli kontroller var mı?;
- Maliyet (Cost), kaynaklar verimli ve tutumlu bir şekilde kullanılmış mı?;
- Maksimum Hasıla (Recovery), gelir-hasıla oranı optimize edilmiş mi?;
- Başarı (Achievement), amaçlanan hedeflere tamamen ulaşıldı mı? Önemli sayılabilecek olumsuz etkiler veya amaçlanmayan etkiler ortaya çıktı mı?;
- Dahil edilebilecek başka konular (Implications), ilgilenilen faaliyet alanında toplumda oluşmuş (mali veya mali olmayan) ve performans konusu olabilecek önemli başka şeyler var mı?

Toplam (Bütünsel) Kalite Yöntemi *Total Quality Management*

Bir kuruluşta üretilen mal ve hizmetlerin, işletme süreçlerinin ve personelin sürekli iyileştirilmesi ve geliştirilmesi yolu ile en düşük toplam maliyet düzeyinde, önceden belirlenmiş olan müşteri ihtiyaç ve beklentilerinin, tüm çalışanların kendilerinden beklenen yükümlülükleri yerine getirmeleri ile tatmin edilerek (karşılanarak) işletme performansının iyileştirilmesi stratejisidir.

Trend Analizi
Trend Analysis

Trend analizi, bir firmanın performansının analizinde kullanılan metotlardan biri olup, farklı değişkenlerin gelecekteki olası değerlerinin tahmin edilmesi için, zaman şerindeki verilerin sistematik analizidir.

Tutumluluk
Economy

Kurumun amaçları da göz önünde bulundurularak, kaynakların uygun miktar ve kalitede, uygun zamanda ve uygun yerde en uygun maliyetle elde edilmesidir.

U/Ü

**Uluslararası
Kıyaslama**
*International
Benchmarking*

Kuruluşun genel performansının, farklı ülkelerdeki benzer kuruluşların performansı ile karşılaştırılmasıdır.

Uygulanabilirlik
Applicability

Kapsamı, amaçları, denetlenecek faaliyetlerin yapısı hakkında toplanan bilgilere ve kullanılacak denetim yaklaşımına göre; hangi temel kriterlerin ve alt kriterlerin uygun olduğuna karar vermek için kullanılan mesleki yargıdır.

Uygunluk Denetimi
Compliance Audit

Yasal düzenlemelere, yazılı sözleşmelere, üst yönetici ve mercilerin belirlediği politika, kural ve talimatlara uyulup uyulmadığını araştıran denetim türüdür. Bu denetimde, elde edilen bulgular ve varılan sonuçlar daha çok denetlenen kurumun üst yönetimine raporlandığından, büyük ölçüde iç denetçiler tarafından yürütülür.

**Uygulama ve
Davranış
Standartları**
*Standards of Conduct
and Behaviour*

Devlet parasının ve mallarının idaresi, kamu hizmetlerinin yürütülmesi konusunda önem arz eden; ancak, yazılı olmayan, dürüst ve basiretli bir yönetimin uygulamaya koyması beklenen genel kabul görmüş işleyiş, prosedür ve davranış biçimleridir.

**Üçüncü Kişiler/ İlgili
Taraflar/Paydaşlar**
Stakeholders

Performans incelemelerini yürüttüğümüz alanlarla ilgilenen üçüncü kişilerdir. Bunlar genellikle hükümetin diğer inceleme organları, medya ve bilim adamları, uzmanlar ve danışman gruplarıdır.

**Üretkenlik
(Prodüktivite)**
Productivity

Mal veya hizmet miktarının (çıktıların) üretim için kullanılan kaynak miktarına (girdilere) oranıdır. Yani bir birim çıktı tarafından kullanılan kaynaklar ya da bir birim girdi tarafından üretilen çıktı olarak tanımlanabilir.

Ürün Maliyeti
Product Cost

Sağlanan mal ve hizmetlerin doğrudan maliyeti, ya da inşaatın ve/veya mülk kiralamanın maliyetidir. Genelde, sözleşmede belirtilen çıplak fiyatın karşılığıdır. Fakat buna taşıma maliyeti ile montaj maliyeti de eklenmelidir.

**Üst Düzey
Karşılaştırmalar**
*High-level
Comparisons*

Diğer kuruluşların deneyim ve görüşlerinden yararlanmak amacıyla, aynı işlevlere sahip ya da benzer faaliyetlerde bulunan diğer kuruluşlarla söz konusu kuruluşun karşılaştırılmasıdır. Kıyaslamalar, farklı kurumsal yapılar, işletme politikaları ve her bir kuruluşun belli bir sorunu nasıl ele aldığı gibi farklı yönlerden yapılabilir.

V

Vaktindelik

Timeliness

Raporların, mutabakatların, belge incelemelerinin ve özel kontrol hedeflerine hizmet eden diğer prosedürlerin ve tekniklerin zamanında hazırlanması ve uygulanmasıdır.

Denetim programında konuların ayrıldığı bölümlerin tamamlanması için gereken süreler gösterilmelidir.

Veri Analizi

Data Analysis

Veri analizi; sosyal araştırmaların, mevcut kayıt ve istatistiklerin, yönetim raporlarının hesapların ve diğer dokümanların gözden geçirilmesi, yöneticilerle görüşmeler ve yerinde inceleme sonucunda farklı kaynaklardan elde edilen verilerin, doğru ve güvenilir denetim bulgularına ve sonuçlarına ulaşacak şekilde analiz edilmesidir.

Veri Transferi

Data Transfer

Verilerin, bir yazılım paketinden diğerine transferidir.

Verilerin Toplanması

Data Collection

Performans denetiminin planlama safhasında riskli olduğu düşünölen konulara ilişkin mali tablolar ve belgeler ile diğer alışılmamış yöntemlerle bilgi toplanmasıdır.

Verimlilik
Efficiency

Kurumun hedeflerini göz önünde tutarak, belli girdilerle en yüksek çıktının elde edilmesini veya sabit değer ve miktardaki çıktının en az girdiyle elde edilmesini ifade eder.

Verimlilik Standartları
Efficiency Standards

Verimliliğin ölçümü ve değerlendirilmesi için oluşturulan referans noktaları veya kıstaslardır.

Verimlilik Göstergeleri
Efficiency Indicators

Üretkenlik, kalite, hizmet düzeyi, çıktı miktarı vb. verimlilik ve onunla ilgili faktörlerin ölçümünde kullanılan göstergelerdir. Örneğin, Gerçekleşen Kalite/Kalite Standardı.

Vizyon
Vision

Kişi veya kurumsal hedefler doğrultusunda birey ve grup olarak sahip olunan düşünsel imgeler, ileriye görme gücüne dayalı olarak çizilen yön.

Y

**Yargıya
(Muhakemeye)
Dayalı Örnekleme**
*Judgement-Based
Sampling*

Bu örnekleme, muhakeme yoluyla seçim yapılması üzerine kurulmuştur ve herhangi bir tesadüfi süreç içermez. Bu metodun kullanımı popülasyon hakkında fikir sahibi olmayı gerektirir. Seçilen her olayın önceden kararlaştırıldığı ve şansa dayanmadığı bir metottur.

**Yasayla Verilen
Yetkiye Uygunluğun
Denetimi**
*Audit Compliance with
Legislative*

Kanada Sayıştay'ı uygulamasında, yürütmenin fonların harcanmasında, tahsilinde, borçlanmada ya da diğer amaçlarla giriştiği mali işlemlerde, parlamento tarafından verilen yetkinin amaçlarına ve sınırlarına uyup uymadığını saptamak için yapılan denetimdir.

**Yaşam Çevrimi
Masrafları**
Life-Cycle Costs

Bir varlığın, bir sistemin, bir sürecin yaşam devresi boyunca toplam maliyetini belirleme sürecidir.

Yetki Devri
*Delegation of
Authority*

Bir kişi tarafından diğer bir kişiye sınırları belirli bir sorumluluk alanı içerisinde karar alma ve eyleme geçmek üzere verilen yetki olup, sorumluluğa tabidir. Yetki devri, karar ve eylemlere ilişkin olarak, devredeni sorumluluktan ya da hesap vermekten kurtarmaz.

Yıllık Yönetim Raporu <i>Annual Management Report</i>	Kanada'da bakanlığın faaliyet durumunu belirten, bakanlık müsteşarının performansla ilgili görüşlerini içeren, içinde mutabakat bildirisinde istenilen nicel performans verilerinin yer aldığı ve bakanlık tarafından Hazine Kuruluna sunulan bir rapordur.
Yineleme <i>Replication</i>	Denetim sırasında, istenildiği şekilde sistemin ve sürecinin işleyip işlemediğini belirlemek için faaliyetin bütün aşamalarının tekrarlanmasıdır.
Yönetim Bilgi Sistemi <i>Management Information System</i>	Yönetim için gerekli olan bilgilerin toplanması, analiz edilmesi, özetlenmesi, saklanması ve ilgili yerlere iletilmesini sağlayan sistemdir. Sistem, yöneticinin planlama ve kontrol fonksiyonlarını gerçekleştirebilmesi için organize edilmiş bilgiler temin eder. Bilgisayarların Yönetim Bilgi Sistemlerinde geniş biçimde kullanılması sonucu, Yönetim Bilgi Sisteminin bilgisayara dayalı tanımları günümüzde daha geçerlilik kazanmıştır. Bu açıdan Yönetim Bilgi Sistemi kurumun/kuruluşun ilgili kişilerine gerekli bilgileri sağlayan ve belirli rutin kararların verilmesini programlar dahilinde olurlu kılan otomatik bir sistem şeklinde tanımlanmaktadır. Bununla birlikte Yönetim Bilgi Sisteminin varlığını bilgisayara bağlı olarak düşünmemek gerekir. Çünkü bilgisayar bir Yönetim Bilgi Sistemi değildir. Ancak sistemin etkinliğini arttıran bir araçtır.

Yönetmel Kontrollemler
Management Controls

İç kontrol çeşididir. Kuruluşun hedeflerini gerçekleştirebilmesi açısından çalışanlar için gerekli olan organizasyon, plan, politika, prosedür ve uygulamalar çerçevesinin tümüdür.

Yönetmel Hesap Verme Sorumluluğu
Management Accountability

Kamu görevlilerinin kamu fonları, malları, işgücü ve diğer kaynakların kullanımında mevzuata uygunluğun sağlanması yanında verimlilik ve tutumluluğun sağlanması sorumluluğunu da ifade eder.

Yüksek Denetim
Supreme Audit

Kamu gelirlerinin elde edilmesi, kamu harcamalarının yapılması ve kamu mallarının korunmasıyla görevli olanların hesap ve işlemleri üzerinde, parlamento ve yürütme erkinden bağımsız bir organ tarafından; denetlenen kurumların hesap ve işlemlerinin düzenliliği, yasallığı ve mali yönetim performansının önceden belirlenmiş standartlara uygunluğunun incelenmesi ile mevcut ya da muhtemel aksaklıkların giderilmesi ve sorumluların sorumluluklarının tespiti için parlamento veya yargıya rapor hazırlama sürecidir.

Z

Zaman Serileri

Time Series

Göstergelerin ve ölçümlerin birbirini izleyen zaman birimleri itibarıyla aldığı değerlerin sıralanmasıdır. Bu göstergelerdeki önemli değişikliklerin incelenmesinde yararlı bir yöntemdir. Zaman serileri gelecekte belli bir zaman için tahminler yapmakta kullanılır.

İNGİLİZCE-TÜRKÇE İNDEKS

A

<i>Accountability</i>	: Hesap Verme Sorumluluğu
<i>Accounting Controls</i>	: Muhasebe Kontrolları
<i>Accounting Officer</i>	: Mali Yönetimden Sorumlu Üst Düzey Yönetici
<i>Accounts Commission</i>	: Hesapları İnceleme Kurulu
<i>Activity and Process Costing</i>	: Faaliyet ve Süreç Bazında Maliyetlendirme
<i>Administrative Control</i>	: İdari Kontroller
<i>Aim</i>	: Amaç
<i>Analysis</i>	: Analiz
<i>Analytic Evidence</i>	: Analitik Kanıt
<i>Analytical Review</i>	: Analitik İnceleme
<i>Annual Management Report</i>	: Yıllık Yönetim Raporu
<i>Applicability</i>	: Uygulanabilirlik
<i>Appraisal Costs</i>	: Değerlendirme Maliyetleri
<i>Area Sampling</i>	: Alan Örneklemesi
<i>Assignment Director</i>	: Görevlendirme Amiri
<i>Asymmetric Information</i>	: Asimetrik Bilgi
<i>Audit Approaches</i>	: Denetim Yaklaşımları
<i>Audit Assurance</i>	: Denetim Güven Düzeyi
<i>Audit Commission</i>	: Denetleme Kurulu
<i>Audit Compliance with Legislative</i>	: Yasayla Verilen Yetkiye Uygunluğun Denetimi
<i>Audit Criteria</i>	: Denetim Kriterleri
<i>Audit Finding</i>	: Denetim Bulgusu
<i>Audit Kits</i>	: Ayrıntılı Denetim Rehberi
<i>Audit Mandate</i>	: Denetim Yetkisi ve Görevi
<i>Audit Methodology</i>	: Denetim Metodolojisi

<i>Audit Objectives</i>	: Denetim Hedefleri
<i>Audit Opinion</i>	: Denetim Kanaati (Görüşü)
<i>Audit Phases</i>	: Denetimin Aşamaları
<i>Audit Plan</i>	: Denetim Planı
<i>Audit Principles</i>	: Denetim İlkeleri
<i>Audit Programme</i>	: Denetim Programı
<i>Audit Report</i>	: Denetim Raporu
<i>Audit Risk</i>	: Denetim Riski
<i>Audit Scope</i>	: Denetimin Kapsamı
<i>Audit Techniques</i>	: Denetim Teknikleri
<i>Auditee/Audited Body/Audited Entity</i>	: Denetlenen Kurum
<i>Auditability</i>	: Denetlenebilirlik
<i>Auditing</i>	: Denetim
<i>Auditing Standards</i>	: Denetim Standartları

B

<i>Background Information</i>	: Arka Plan Bilgi
<i>Basic Performance Issues</i>	: Temel Performans Konuları
<i>Basic Trend Analysis</i>	: Basit Trend Analizi
<i>Benchmarking</i>	: Kıyaslama
<i>Best / Good Practice Criteria</i>	: En İyi/İyi Uygulama Kriterleri
<i>Best/Good Practice</i>	: En İyi/İyi Uygulama
<i>Budget Cycle</i>	: Bütçe Çevrimi
<i>Budget Estimators</i>	: Bütçe Tahminleri
<i>Business Process Re-engineering</i>	: İş Süreçlerinin Yeniden Tasarımı

C

<i>Capacity Management</i>	: Kapasite Yönetimi
<i>Capacity Utilisation</i>	: Kapasite Kullanımı
<i>Case Studies</i>	: Örnek Olay Çalışmaları
<i>Certification Audit</i>	: Tasdik Denetimi
<i>“Cinderella” Services</i>	: İhmal Edilmiş Hizmetler
<i>Clients/Customers</i>	: Hizmetten Yararlananlar/ Müşteriler
<i>Closed Questions</i>	: Kapalı Uçlu Sorular
<i>Cluster Sampling</i>	: Küme Örneklemesi
<i>Code Of Ethics</i>	: Mesleki Ahlâk Kuralları
<i>Committee of Public Accounts</i>	: Kamu Hesapları Komitesi
<i>Competitive Benchmarking</i>	: Rekabetçi Kıyaslama
<i>Completeness</i>	: Tamlık
<i>Compliance Audit</i>	: Uygunluk Denetimi
<i>Comprehensive Auditing</i>	: Kapsamlı Denetim
<i>Computer Assisted Audit Techniques (CAATS)</i>	: Bilgisayar Destekli Denetim Teknikleri
<i>Confidence Interval</i>	: Güven Aralığı
<i>Contingent Costs</i>	: Şarta Bağlı Masraflar
<i>Control</i>	: Kontrol
<i>Control Risk</i>	: Kontrol Riski
<i>Cost Allocation</i>	: Masraf Tahsis Yöntemi
<i>Cost Apportionment</i>	: Maliyetlerin Paylaşılması Yöntemi
<i>Cost Effective Analysis</i>	: Maliyet Etkinliği Analizi
<i>Cost of Equipment</i>	: Malzemenin Maliyeti
<i>Cost/Benefit Analysis</i>	: Maliyet/Fayda Analizi
<i>Costing Recommendations</i>	: Tavsiyelerin Oluşturacağı Maliyetler
<i>Criteria Based Questions</i>	: Kriter Temelli Sorular

<i>Critical Path Method (CPM)/Critical Path Analysis(CPA)</i>	: Kritik Yol Yöntemi/Analizi
<i>Current Audit File</i>	: İş Akış Dosyaları

D

<i>Data Analysis</i>	: Veri Analizi
<i>Data Collection</i>	: Verilerin Toplanması
<i>Data Transfer</i>	: Veri Transferi
<i>Decision Analysis</i>	: Karar Teorisi
<i>Delegation of Authority</i>	: Yetki Devri
<i>Descriptive Questions</i>	: Tasvir Edici Sorular
<i>Detect Risk</i>	: Deteksiyon (Hatanın Atlanması) Riski
<i>Disclosure</i>	: Açık Olma
<i>Documentary Evidence</i>	: Belgeye Dayalı Kanıt

E

<i>Economic Analysis</i>	: Ekonomik Analiz
<i>Economy</i>	: Tutumluluk
<i>Effectiveness</i>	: Etkinlik
<i>Efficiency</i>	: Verimlilik
<i>Efficiency Indicators</i>	: Verimlilik Göstergeleri
<i>Efficiency Standards</i>	: Verimlilik Standartları
<i>Engineered Standards</i>	: Tasarlanmış Standartlar
<i>Estate And Asset Management</i>	: Taşınır ve Taşınmaz Mal Yönetimi
<i>Evaluative Questions</i>	: Değerlendirici Sorular

<i>Evidence Reliability</i>	: Kanıtın Güvenilirliği
<i>Evidence Validity</i>	: Kanıtın Geçerliliği
<i>Explanatory Questions</i>	: Açıklayıcı Sorular
<i>External Auditing</i>	: Dış Denetim

F

<i>Failure Costs</i>	: Başarısızlık Masrafları
<i>Field Work Standards</i>	: Alan Çalışması Standartları
<i>Financial Management</i>	: Mali Yönetim
<i>Financial Audit</i>	: Finansal (Mali) Denetim
<i>Financial Controls</i>	: Finansal (Mali) Kontroller
<i>Financial Resources</i>	: Mali Kaynaklar
<i>Financial Statements</i>	: Mali Tablolar
<i>Financial Statements Analysis</i>	: Mali Tablolar Analizi
<i>Focus Groups</i>	: Odak Grupları
<i>Follow Up</i>	: İzleme
<i>Follow Up Report</i>	: İzleme Raporu
<i>Full Investigation</i>	: Tam (Esas) İnceleme
<i>Full-time Equivalents</i>	: Tam Gün İstihdam Edilenler
<i>Functional Benchmarking</i>	: Fonksiyonel Kıyaslama
<i>Functional Leader</i>	: Danışman/ Fonksiyonel Denetim Alanından Sorumlu Yönetici

G

<i>Gantt Charts</i>	: Gant Şemaları
<i>General Survey</i>	: Genel Araştırma
<i>Generic Benchmarking</i>	: Geniş Kapsamlı Kıyaslama

H

<i>Haphazard Selection/Random Sampling</i>	: Tesadüfi Örnekleme
<i>High-level Comparisons</i>	: Üst Düzey Karşılaştırmalar
<i>Historical Standards</i>	: Tarihi (Geçmiş Dönemlerle İlgili) Standartlar
<i>Horizontal Analysis</i>	: Karşılaştırmalı Tablolar Analizi
<i>Human Resources</i>	: İnsan Kaynakları
<i>Human Resources Management</i>	: İnsan Kaynakları Yönetimi
<i>Human Resources Planning</i>	: İnsan Kaynakları Planlaması
<i>Hybrid Benchmarking</i>	: Karma Kıyaslama

I

<i>Identified Risks</i>	: Belirlenen Riskler
<i>Immaterial Irregularity</i>	: İhmal Edilebilir (Mevzuata) Aykırılık
<i>In Service Training</i>	: Hizmet-İçi Eğitim
<i>Information Management</i>	: Bilişim Yönetimi
<i>Inherent Risks</i>	: Kurumun ve Faaliyetlerin Doğasından Kaynaklanan Riskler
<i>Input</i>	: Girdi
<i>Internal Auditing</i>	: İç Denetim
<i>Internal Benchmarking</i>	: İç Kıyaslama
<i>Internal Control Standards</i>	: İç Kontrol Standartları
<i>Internal Control System</i>	: İç Kontrol Sistemi
<i>Internal Controls</i>	: İç Kontroller
<i>International Benchmarking</i>	: Uluslararası Kıyaslama
<i>Interview</i>	: Mülakât

J

Judgement-Based Sampling : Yargıya (Muhakemeye) Dayalı Örneklem

L

Level Of Service : Hizmet Düzeyi
Life-Cycle Costs : Yaşam Çevrimi Masrafları
Linear Programming : Doğrusal Programlama

M

Management Accountability : Yönetmelik Hesap Verme Sorumluluğu
Management Controls : Yönetmelik Kontroller
Management Information System : Yönetim Bilgi Sistemi
Marginal Efficiency : Marjinal Verimlilik
Marking/Up-Date : Güncelleştirme
Master File : Ana Dosya
Materiality : Önemlilik
Materiality Level : Önemlilik Düzeyi
Measurement : Doğruluk (Hesaplama, Değerlendirmede ve Ölçümde)
Memorandum Of Understanding : Mutabakat Bildirisi
Mission : Misyon
Modelling/Servqual : Faaliyetlerin Sonuçları Nasıl

	Etkilediğini Gösterme/Modelleme
Monetary Unit Sampling	: Para Birimine Dayalı Örneklem
Monitoring	: Nezaret
Multi-Stage Sampling	: Çok Aşamalı Örneklem
Multivariate Analysis	: Çok Değişkenli Analizler

N

Network Analysis	: Ağ Analizi
Network Diagram	: Network (Şebeke) Diyagramı
Non-Statistical Sampling	: İstatistiksel Olmayan Örneklem

O

Objective/Target	: Hedef
Observation	: Gözlem
Occurrence	: Gerçekleşmişlik
Open Question	: Açık Soru
Operating Cost	: İşletim Maliyeti
Operational Plan Framework	: Faaliyet Planı Çerçevesi
Operational Audit	: Faaliyet Denetimi
Organisational Comparisons/ (Benchmarking)	: Kurumsal Karşılaştırmalar
Outcomes	: Sonuçlar
Output	: Çıktı
Output Budgeting	: Çıktı Bütçelemesi
Overhead Absorption Rate	: Endirekt Giderlerin Absorbe Edilme Oranları Yöntemi

P

<i>Performance Auditing/Value For Money Auditing</i>	: Performans Denetimi/Paranın Karşılığı Denetimi
<i>Performance Benchmarking</i>	: Performans Kıyaslaması
<i>Performance Gap Measurement</i>	: Performans Açığının Ölçümü
<i>Performance Indicator</i>	: Performans Göstergesi
<i>Performance Management</i>	: Performans Yönetimi
<i>Performance Measurement</i>	: Performans Ölçümü
<i>Performance Measurement Techniques</i>	: Performans Ölçüm Teknikleri
<i>Performance Regime</i>	: Performans Rejimi
<i>Performance Standards</i>	: Performans Standartları
<i>Performance Statistic</i>	: Performans İstatistiği
<i>Performance Study</i>	: Performans İncelemesi
<i>Physical Evidence</i>	: Fiziksel Kanıt
<i>Physical Observation/Site Visit</i>	: Fiziki Gözlem/Yerinde İnceleme
<i>Physical Resources</i>	: Maddi Kaynaklar
<i>Planning Techniques</i>	: Planlama Teknikleri
<i>Planning</i>	: Planlama
<i>Population</i>	: Popülasyon
<i>Potential Risk</i>	: Potansiyel Risk
<i>Preliminary Survey Report</i>	: Ön İnceleme Raporu
<i>Preliminary Survey/Preliminary Study/Preliminary Examination</i>	: Ön İnceleme/Ön Çalışma
<i>Prevention Costs</i>	: Önleyici Masraflar
<i>Probability Proportional to Size Sampling (PPS)</i>	: Büyüklükle Orantılı Olasılık Örneklemesi
<i>Probe Questions</i>	: Düşünce Öğrenme Soruları
<i>Process Benchmarking</i>	: Süreç Kıyaslaması

<i>Process Management</i>	: Süreç Yönetimi
<i>Product Cost</i>	: Ürün Maliyeti
<i>Productivity</i>	: Üretkenlik (Prodüktivite)
<i>Program Evaluation And Review Techniques (PERT)</i>	: Program Değerlendirme ve Gözden Geçirme Yöntemleri/ Teknikleri
<i>Programme</i>	: Program
<i>Programme Effectiveness Measurement</i>	: Program Etkinlik Ölçümü
<i>Propriety</i>	: Doğruluk (Sosyal ve Ahlaki Davranışlar Bakımından)
<i>Public Accountability</i>	: Kamusal Hesap Verme Sorumluluğu
<i>Public Accounts Commission</i>	: Kamu Hesapları Komisyonu
<i>Public Panel</i>	: Halk Paneli (Maliyet-Etki Ölçümünde)
<i>Pure Communication</i>	: Saf İletişim

Q

<i>Qualified Opinion</i>	: Olumsuz Görüş
<i>Qualitative Impacts</i>	: Nitel Etkiler
<i>Quality Assurance</i>	: Kalite Güvencesi
<i>Quantified Financial Impacts</i>	: Nicel Mali Etkiler
<i>Quantified Non-Financial Impacts</i>	: Mali Olmayan Nicel Etkiler
<i>Quantitative-Qualitative Data</i>	: Nicel - Nitel Veriler
<i>Queuing Theory</i>	: Kuyruk Teorisi
<i>Quota Sampling</i>	: Kota Örneklemesi

R

<i>Rantability</i>	: Rantabilite
<i>Ratio Analysis</i>	: Oran (Rasyo) Analizi
<i>Recommendations</i>	: Tavsiyeler
<i>Regression Analysis</i>	: Regresyon Analizi
<i>Regularity</i>	: Kanunilik/(Mevzuata) Uygunluk
<i>Regularity Audit</i>	: Düzenlilik Denetimi
<i>Reliability</i>	: Güvenilirlik
<i>Replication</i>	: Yineleme
<i>Reporting</i>	: Raporlama
<i>Reporting Standards</i>	: Raporlama Standartları
<i>Resource Cost</i>	: Kaynak Maliyeti
<i>Resources</i>	: Kaynaklar
<i>Result Based Auditing Approach</i>	: Sonuç Yönelimli Denetim Yaklaşımı
<i>Result Measurement Audit</i>	: Sonuç Ölçüm Denetimi
<i>Revenue Process</i>	: Gelir Süreci
<i>Risk Audit</i>	: Risk Denetimi
<i>Risk Evaluation</i>	: Risk Değerlendirmesi
<i>Risk Indicators</i>	: Risk Göstergeleri
<i>Risks to Audit Office</i>	: Denetim Kurumuna Yönelik Risk
<i>Risks to VFM</i>	: Performansa Olan Riskler

S

<i>Sampling</i>	: Örnekleme
<i>Sampling Design</i>	: Örnekleme Tasarımı
<i>Sampling Error</i>	: Örnekleme Hatası
<i>Scenario Analysis</i>	: Olasılık Analizi

<i>Sensitivity Analysis</i>	: Duyarlılık Analizi
<i>Significancy</i>	: Anlamlılık
<i>Simple Random Sampling</i>	: Basit Tesadüfi Örnekleme
<i>Simulation</i>	: Benzetim
<i>Stakeholders</i>	: Üçüncü Kişiler/ İlgili Taraflar/Paydaşlar
<i>Standards of Conduct and Behaviour</i>	: Uygulama ve Davranış Standartları
<i>Statistical Sampling</i>	: İstatistiksel Örnekleme
<i>Stock Control</i>	: Stok Kontrolü
<i>Stores Management</i>	: Levazım Yönetimi
<i>Strategic Plan</i>	: Stratejik Plan
<i>Stratified Sampling</i>	: Katmanlı Örnekleme
<i>Sub-Question</i>	: Alt Konu/Alt Soru
<i>Successful Communication</i>	: Etkin İletişim
<i>Support Services</i>	: Destek Hizmetler
<i>Supreme Audit</i>	: Yüksek Denetim
<i>Survey/Questionnaire</i>	: Anket
<i>Systematic Sampling</i>	: Sistematik Örnekleme
<i>Systems-Based Audit</i>	: Sistem Temelli Denetim/Sistem Tabanlı Denetim

T

<i>Testimonial Evidence</i>	: Sözel Kanıt
<i>Time Series</i>	: Zaman Serileri
<i>Timeliness</i>	: Vaktindelik
<i>Total Quality Management</i>	: Toplam (Bütünsel) Kalite Yöntemi
<i>Trend Analysis</i>	: Trend Analizi

U

<i>Unit Strategic Plans</i>	: Birim Stratejik Planları
<i>Unqualified Opinion</i>	: Olumlu Görüş
<i>Utilities Management</i>	: Ortak Hizmetler Yönetimi

V

<i>Vertical Analysis</i>	: Dikey Yüzdeler Analizi
<i>Vision</i>	: Vizyon

W

<i>Working Papers</i>	: Çalışma Kağıtları

Z

<i>Zero Based Budget</i>	: Sıfır Bazlı Bütçe